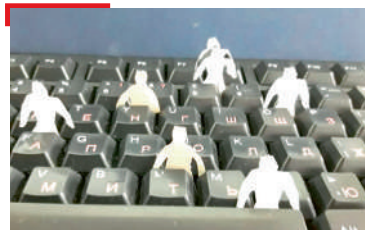

СПОРТ
Кердача вахарга вуга
дйагIаш

16

ИНТЕРНЕТЕРА ЗУЛАМ
Хоамий оагIонцара
гIулакх

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГIАЛГIАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

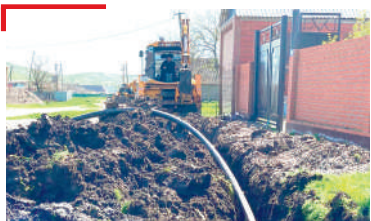
№15 (12742)
Бекарга
бутт,
23 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

ДЕГIААХАР
Шахьарашкара,
юрташкара хин хьал
меттадоаладеш ба тахан

4

ХАЛКЪА ЦХЪОАГIО
Кхувш йоагIача
тIехьено кхетабу,
халкъашта юкьерча
доттагIала лоархIам

6

ДАГАЛОАТТАМ
«Дагалоаттама болам -
2026» хилар вай мехка

7

ХЪАБЪАЛА КХУВРЧ
Наьсарера №1 йола
лицей ший беркате
Iадаташ лорадеш я

8-9

КАГИРХОЙ КХОАНЕ
«Ломоносова кир. Низ
маIанца ба» яха проект
дIайихьар мехка

11

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Бюджета хувцаялар

ГIалгIайчено диазза лаьгIдир паччахьалкхен декхар,
массайттаза совбаьккхар пайда

2

Ахархой дешар

Магасерча
«Фермерий
ишколо» юха 30
студента наIараш
хьайийллар

14

2019-ча шера денз, 50 гаргга ишкол хьалъяьй вай мехка

Султиганаькъан Йоакъан

2019-ча шера денз; «Дешар», «Демограф» яхача къаман проекташка гюлла бокка болх дӀахьош 25 000 совгӀа дешархотӀаэцаргвола 48 ишкол хьалъяьй республике. Из хоам «Сердалога» бир мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Юрташкара дешара оагӀонцара хьал меттадоаладар керттерча декхарех да тахан. Вай берий дешара хьал боагӀгӀача боараме хилийта хьожаш, доккхий хувцамаш деш, дӀатеӀа къахьегаргда мехка», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас. 2026-ча шера ГӀажарий-Юрта, Пхылекьонгий-Юрта, Галашка, Кердача Реданте йиь ишкол хьалъяьргья. 1600 совгӀа берашта моттигаш лургья цу гӀулакхо, тахан геттара дукха бераш долаш йиза латтача ишколашта паргӀато луш болх ба из. Иштта вай мехка боккха болх дӀахьош, тоаеш латт къаьнара ишколаш а.

Укх шера 4 берий беш, МагӀалбикера № 1 йола гимнази, политехнически оала колледж тоаеш боккха болх чакхбоаккхаргба. Федеральни, моттигера проекташка гюлла дӀахьош ба из беркате болх. Иштта тахан вай мехка 4 000 совгӀа болх бе керда моттигаш я дешара оагӀонца. ШоллагӀа сменах дешаш хилар юхатеттад цу гӀулакхо, харцар кхерам бола, тишьенна ишколаш а кӀезигагӀа я мехка. Таханарча ханага хьежжа тоаяь хургья ГӀажарий-Юртар, Пхылекьонгий-Юртар, Кердача Редантера, Галашкара ишколаш. Хьехархой, берий дегашта боккха тоам беш гӀулакх хургда цох. ЦӀенача, хозача классаша наӀараш хьаелларгья уж тӀаэцаш. Сийрда кабинеташ, йоккха спортзалаш, тайп-тайпара кружокаш йолаш хургья керда ишколаш. Боккха толам ба ала дезаш, дика да из вай мехка!

Бюджета хувцайлар

ГӀалгӀайчено диазза лаьгӀдир паччахьалкхен декхар, массайттаза совбаьккхар пайда

Курскенаькъан ИбрахӀим

ГӀалгӀай Республико гойтар ахчан оагӀув тоаялара геттара дика толамаш; ворхӀ шера геттара дукха хьалайнача паччахьалкхен декхарийлара арабала таро хилар. Федераци Совет йолаш, республикан бюджета политиках дийцар моттигерча ахчан оагӀонминистра декхараш кхоачашдеш волча Вешкаранаькъан Темарлана.

Цо яхачох, ГӀалгӀайчен экономика овлангара хувцаеннай. Нагахьа санна, 2019 шера юхьанца моттигера хьал геттара хала хиннадале - декхар 11,8 млрд сом, республикан хьатӀабоагӀача пайдал кхоzza лакхагӀа дар; хӀаьта 2026 шера Ӏаьдала таро хилар из хьал хувца. Тахан деррига а паччахьалкхен декхар, 3 млрд сомага кхоачаш, лаьгӀденнад.

ХьалхагӀа ГӀалгӀай Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас мехка экономикан таронех дувцаш белгалдир, ГӀалгӀайче дикка дегӀайоагӀаш хилар массайолча оагӀорахьа. Про-

мышленноста йоккха проекташ кхоачашьеш, АПК, туризм чӀоагӀлуш йоагӀа, цунца цхьана республикан таронаш, наьха вахара хьалаш тоалуш доагӀа.

Вешкаранаькъан Темарлана ше къамаьл деш белгалдир, ахчан хьал чӀоагӀлуш да, бюджет нийса лелаеш хиларах, иштта РФ ахчан Министерствотца айхха бувзам а лелабу.

Цу юкье лоархӀама дакъа

дӀалоацаш хилар ший доалахьара пайда беш йола оагӀув чӀоагӀъяр - цу юкьа цу даькъ тӀара таро совьяьлар 2,6-zza. Цу тайпара толам баккха таро хилар чурча таронашта «инвентаризаци» ярах. Цунца цхьана дӀабихьар йоала политика болх, цо таро елар кхоэзар совгӀа шоай доалахьара хӀама леладеш дола боахамаш гучадаха, уж а болабелар республикан бюджетера хьал

тоаде.

Говзанчаша белгалду, ГӀалгӀайчен доалахьарча ахчан хьало, тахан дукха хаттараш дӀакъовла таро лу. Цул совгӀа, совдаьннар вахара даькъ тӀара хьал дегӀадоаладара, инвестице проекташ кхоачашъяра дӀадахийта а йиш я, из цхьаккха тайпара де йиш йолаш дацар 2019 шера, вайга дукха Ӏаьдала декхар доаллаш хиларах.

Моттигашта доал ду гӀулакхаш тӀара нах даькъалабийцар вай Мехкадас

Султиганаькъан Йоакъан

Моттигашка доал ду кулгалхой, депутаташ, ОМС болхой даькъалабийцар вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас. Из хоам «Сердалога» бир мехкадаь зарбан болх лелабераша. «Муниципальни оагӀонца къахьегар хӀара дийнахьа фийла, наха уллув хила везаш бехктокхаме болх ба. Эггара хьалха шоана довз наьха вахарера кхоачамбоацараш, моллагӀа хӀама нийсделча шоана тӀабоагӀа бахархой. Тахан вай республике 9 муниципаль-

ни моттиг я. Ерригача муниципалитетий кулгалхой «ЗӀамига Даьхе - Россе низ» яхача III Ерригача Россе муниципальни кхетаче дакъа лоацаш ба тахан.

Цига дакъа лоацаш я РФ Федеральни Гуллама Федераци Кхела кулгал деш йола Матвиенко Валентина, РФ Кхерамзлен Кхела кулгалхо Медведев Дмитрий, РФ Президента Администраце кулгалхочун хьалхара гӀонча Кириенко Сергей. Цу наха дакъа лоацаш хиларо хьагойт вайна, из кхетаче мел лоархӀама я», - белгалдир вай

мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас. Республикан кулгалхочо иштта теркалдир, тахан ОМС оагӀонца кхоачашдераш доккхий гӀулакхаш, лоархӀама декхараш долга. Цу юкье да вахара, экономически оагӀонца дувзаденнарараш, иштта бахархой хьал меттадоаладе дезараш. Уж деррига гӀулакхаш тахан РФ Президент чӀоагӀонца йоаржаяьча къаман проекташка гюлла кхоачашде аьттув боал вай. Иштта Мехкадас белгалдир тахан вай Президент Путин Владимир моттигерча хьакимий балха терко лоаттаеш,

къоастадаь латта лоархӀама дола декхараш кхоачашдара тӀехьа гӀо деш хилар.

«Тухан вайна хьалхашка керда декхараш латт - муниципалитетий экономика чӀоагӀъяр; шахьарий, юртий хьал тоадар; ваха, болх бе, бераш кхеде эггара чӀоагӀагӀа эшаш дарашта терко лотаттар, наьха хьал аттачыхьа доаккхаш. Шоай гӀулакх боагӀача боараме, бехктокхаме, лакхача говзалца оаш дӀахьош хилча, доккхача толамашка вай кхоачаргхиларах дог тийша ва со», - белгалду вай Мехкадас ший къамаьла юкье.

«Кхетам» яхача юкъярлонах хӀама довза ловрашта боалача пайдах дийцар Мехкадас

Султиганаькъан Йоакъан

«Кхетам» яхача Российски юкъярлон 5 шу дуз тахан. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас белгалдир цу оагӀонца дӀахьор лоархӀама болх хилар. «Сердалога» из хоам Мехкадаь зарбан болх лелабераша бир. «Цу юкьа берригача мехкара эзараш лектораш, ладувгӀархой вӀашкаозаш бола оагӀув хиннаб цох.

Укх тӀехьарча шерашка итташ лекционни кхетаченаш дӀайихьай, мехка федеральни оагӀонцара говзанчаш юкье болаш. Йоаржаеш я тахан «Кхетам. Лекторий», «Кхетам. Паччахьалкхе» яха проекташ. 2025-ча шерарча хана дӀайихьа кхетаченаша чулаьцараш 5 эзар совгӀа сагва. Дийша, бехктокхаме, таханарча ханага хьежжа бола нах кхебара тӀехьа лоархӀама болх ба из», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан

Махьмуд-Ӏаьлас.

Республикан кулгалхочо иштта теркалдир, тахан вай мехка культуран, исторе, Ӏадатий оагӀонашка лоархӀама проекташ йоаржаеш бола, доккхача лерхӀамашка, толамашка кхача гӀерта кагирхой хилар. Иштта гӀулакх дӀахьочар оагӀув мехка массахана хьаллоацаргба. Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас, цу балха юкье дакъа лоацаш, хьинаре къахьегачарна: лекторашта,

хьалхалаттарашта, доакъашхошта, царца бувзам лоаттаберашта - баркал аьлар.

«Кхетам» яхача Российски оагӀон дӀахо кхы а вай мехка хӀама тоадегдола, хьаькъалах бизза бола къонабараш ураоттабергбола лоархӀама проекташ, керда лерхӀамаш хиларах дог тийша ва со. Пхи шу дизарца даькъалабувц цу оагӀонца къахьегараш!» - белгалдир Мехкадас.

«Кхетам» яхача оаглон съезде дакъя лаьцар вай Мехкадаь глончас

Султиганаькъан Йоакъап

Вай Мехкадаь глонча волча Фурсов Олега «Кхетам» яхача Российски оаглон съезде дакъя лаьцар. Из хоам «Сердалога» бир Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

«Росси» яхача Къман моттиге хилар РФ ерригача моттигашкара лектораш, говзанчаш, иштта кхыбола лоархлеме болхлой гулбенна йола кхетаче. РФ Президента Администраце Кулгалхочун Хьалхара глонча, «Кхетам» яхача оаглон Тяхьожаме кхела кулгал деча Кириенко Сергейс РФ Президентагара Путин Владимиргара каьхат Юдийшар цига.

«Галглай республикан культураца, иштта кхыйолча моттигашца дувзаденнараш члоагидара тлехьа

лоархлеме глулакх да из. Кагирхошца болх лоаттабара, лекцеш еша моттигаш йоржар, тайп-тайпара болхлой юкъялацара тлехьа

терко лоаттаю оаха тахан», - белгалдир Фурсов Олега цу оаглонцарча глулакхех дувцаш.

Кхетама хьал лакха дараш

гулбеннача кхетаче доал дерда болхлой хержар, кертера дола декхараш кьоа-стадир, цу оаглонца толам баьккхараш белгалбир.

СВО веннача Шолжа-Шахьарерча доакъашхочун воI, «Орлёнок» яхача салоIача оаглон доакъашхо хилар

Гаьгенаькъан Марина

Краснодарерча «Орлёнок» яхача Ерригача Россее берий салоIача моттиге ваха хилар тIема аренашка вахар хаьдача бIухочун ГIуражанаькъан АбдуллахIа кIаьнк. Цига дIайихьай «Турпалаш бицбергбац» яха тематически кхетаче.

Мехкарча премьер-министра хIара шерара къамаьл дергда

Султиганаькъан Йоакъап

Укх бетта 23-ча дийнахьа 2025-ча шера Паччахьалкхено дIабихьача балхах йола доклад ергья Паччахьалкхен хьалха латтача Сластенин Владимира. Из хоам латт вай мехкадаь Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлий Телеграмм-оаглон тIа.

«Паччахьалкхен политикаца, Россее Президент Путин Владимира белгалдаь декхараш теркалдеча оаглонца малагIа болх

тахан чакхбаьккхаб, иштта дIахойодача хана кхоачашде дезараш малагIаш да белгалдергда докладага гIолла», - йоах Мехкадаь зарбан болх лелаберашкара бенача хоама тIа. Тахан терко ераш да инженерни, вахара, унахцIенон, дешара оагIонашца дувзаденнараш.

Иштта премьер-министра белгалдергда мехкарча экономикаца, промышленни оагIонца, юртбоахама моттигашца дувзаденнараш, цу оагIонашцарча толамех дувцаргда кхетаче.

«Даьхен лорабой» яхача ганзо наьсархой тIайибу ди дIадихьар

Гаьгенаькъан Марина

«Даьхен лорабой» яхача ганза моттигерча филиале СВО ветеранаш, цар дезал тIайибеш ди хилар.

«Кхетаче дакъя лоацаш вар Наьсарера прокурор Чербажанаькъан ИбрахИм. Ветераний, цар цIагIарча наьха юридически, унахцIенон, вахара оагIонашца нийслуш дола хаттараш доашхаш, де дезар хьалхадоаккхаш вар прокурор. Ветераний, цар дезалий бокъонаш лораяра тлехьа дIахьош бар из болх. ТIадена цхьа хаттар ца доашхаш дисанзар, цхьацца долча гIулакхашка гIолла дIахо тохкам бергбаьнна соцам бир прокурора», -

йоах тхога бенача хоамо.

«Иштта йолча кхетаче шоай вахаре нийсденнача моллагIча хIаманцара болх

мишта дIабахьа беза ха аьт-тув ба ветераний, цар гаргарча наьха. НийсагIдар хьалхадоаккхаргда Iаьдала болхло-

ша», - белгалдир «Даьхен лорабой» яхача ганза кулгалхочун глонча йолча Джанхотанаькъан Мадинас.

Илдарха-ГIалий тIарча культуран ЦIагIарча «Таргам» яхача берий ансамбла доакъашхо 60 дешархошта юкье ший начIал дIагойташ хилар. Йоккхача яхьий «Халхар» яхача оагIонца котало яккхарах, кхаьчаб цунга из кхадж. Кхаь кIира «Орлёнка» кьоа хьаьший дешара, кхоллама программаш йовзаш хилар. Царца дIайихьар экскурсеш, иштта спорта, тематически кхетаченаш, гойтама балхаш.

Деррига йистедоалача дийнахьа, доккха концерт эттар цу доазон тIа. Тайп-тайпарча оагIонашцара шоай начIал дIагойташ, Даьхен хетаяь литературни номераш йовзийташ хилар дог ураэтта бераш. «Баркал хилда «Орлёнка» иштта хоза тIаэцарах, берий дегашта тоам барах; «Даьхен лорабой» яхача ганзо цига дакъя лаца гIо дарах, оагIув хьаллацарах баркал хилда. Берашта атта дицлургдац уж денош», - дийцар АбдуллахIа нанас Заретас.

«Даьхен лорабой» яхача ганза болхло волча Оздой Муслима белгалдечох, вай бераш - вай кхоане, из кхетадеш, цар оагIув хьаллоацаш, нийсача наьк тIа боахаш, цар бера ха иразе дIаахийта хьожаш кьахьега деза вай.

Магасера керттера кхуркхолг хІара денна болх бе кийча ба

Султиганаькъан Йоакъап

Мехкадаь Админи-страце цІен хьал-хашкара боккха болх дІахьош тоабача кхуркхолгага хьежар Магаса мэр. Из хоам «Сердалога» бир мэре.

«Шахьарерча мэре цу гІулакх болча оагІон кулгал деча Халмарзанькъан Мухьмада цига дІабихьача балхах дув-цаш белгалдир, кхуркхолг боагІача боараме болх беш болга. Шахьара да раьза волаш хилар цигара гІулакх», - йоах тхога бенача хоамо.

БІаьсти, ахка хьаот-тарца кхуркхолгий болх хьалхарча аргІагІа отт. Садикъа денош латта-ча хана, кхуркхолга юхе багІаш ха яккха ловш хул берригаш, цул совгІа моллагІча шахьара куц доаккхаш хІама а да из.

Йоал яла еза моттигаш гучаяхара дош дийцар МагІалбике

ГІазданаькъан Ахьмад

Йоалаца дувзаден-нарек дувцаш йола кхетаче дІайихьар МагІалбикерча администраце хьакимаша. Йоал йоахачар, къахьегаме гІулакхех болча Паччахьалкхен оагІоно, иштта полице болхло-ша дакъа лоацаш хилар кхетаче. ХІама йохкаш йола моттигаш, йоалаца дувзаденнараш бокъ-оно дІадеххача тайпара кхоачашдеш хила езилга белгалдир цига.

«ХІама йохкара болх тахан Іаьдало хьаоттадарашка хьежжа хила беза. Цу гІулакха йоккха терко йир гулбеннараша. Къахьегаш болча наьха бокъонаш лораяр а, йоалаца дувзаденна-раш а меттадоаладеш болх ба лоаттабе безар», - дий-цар «Сердалога» шахьара администраце.

Цу оагІонцара гІулакхаш тоадара тІехьа кхоачашде дезараш белгалдир кхетаче. Бизнесменашта хьалхадоккхаргда из гІулакх лерттІа хилийтара тІехьа фу лор-де деза. Из беррига болх дІабахьар чІоагІа лоархІаме да шахьаре, цхьацца хІама леладерий гІулакх боагІача боараме хургдолаш.

Шахьарашкара, юрташкара хин хьал меттадоаладеш ба тахан

Султиганаькъан Йоакъап

Вай мехкарча юрташкара, шахьарашкара хин хьал тоадара тІехьа чІоагІа къахьегаш ба тахан. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«МагІалбика кхален Аьккхий-Юрта цу оагІонцара болх дІаболабаьб. 10 урам тІа хин турбаш хувцаргья. Къаман моттигера вахара хьал, коммунальни оагІонца дувзаденнараш тоадарах йолча проекташка гІолла дІахьош ба болх. ХІаьта уж проекташ Росссе Президента чІоагІонца йоаржаяь я», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Аьккхий-Юрт - цу оагІонца эгтара хьалхара гІа мара бац. Иштта дола балхаш дІадахьа деза Заьзгакъонгий-Юрта,

Южне, Махьмад-Хи тІа, Дола-Коа, Инаркъе. 53 км кхоачаш хин турбаш хувцаргья болхлоша. ХьалхагІа Берда-

Юрта хийцар 3,4 км., Илдарха-ГІалий тІа- 22 км. Боккха болх ба тахан дІаболабаьр, вай мас-сане хам бе безаш. Мехкадас

белгалдир; уж деррига хув-цамаш бахархой вахара хьал аттачахьа доаккхаш хургда, аьнна.

2026-ча шера 927 тока бІоагІах бокъо йоацаш дІахоттабалар гучадаьккхар Россеташа

Іалой Муса

2026-ча шера дІабихьача балхаца мехкарча 927 тока бІоагІах (ЛЭП) бокъо йоацаш (ВОЛС) тока саьргаш дІатайс хилар гучадаьккхар «Кьилбаседа Кавказа Россеташа»- «Ингушэнерго» филиала болхлоша. Кхоачамбоацараш гучадаьхача моттигех я Илдарха-ГІала, Дола-Коа, Инаркъе, Йоккха Ачалкхе.

Бокъо йоацаш бахархоша шоашта ловчча тайпара ЛЭП бІоагІех ВОЛС дІахоттар тока оагІонцара хьал воча доаккхаш да. Цул совгІа, хан-ханнахьа

шоай болх дІахьош, тока моттигашка кулг тохаш къахьега дезача цу оагІонцарча болхлошта а йоккха хало хулаш хІама да из.

Кхерамзлен хьал лорадеш боацаш, иштта бола болх токаца лелабераша доккха хатар доаржаде тарлуш да. МоллагІа болх дІабахьа безаш хилча, цу оагІонцара болхлой хьабеха беза.

Телефон дІатеха, моллагІа хІама тахка йиш йола номер: 8-800-220-0-220, бахархой тІайибеча офисе е «Кьилбаседа Кавказа Россеташ» яхача керттерча сайта тІа.

Лермонтова цІерах бола урам тоабеш боахк Шолже

Гаьгенаькъан Мартина

Шахьара моттигаш тоаярах йолча федеральни проектага гІолла, Шолжа-Шахьарера Лермонтова цІерах бола урам тоабеш боахк мехка. Из хоам «Сердалога» бир мэре зарбан болх лелабераша.

«Лермонтова цІерах болча урама даькъагара Осканаькъан цІерах болча урама, Ви-сайтова оалача урама моттигаш чулоацаш асфальт булларгба, иштта гІашлой никъ а тоабергба. 200 метрага кхоачаш ба тоабе лерхІа никъ. КІалхара къаьнара асфальт бохабеш, хьалбоаккхаш боахк болхлой. 10 дийнахьа болх дІабихьачул тІехьагІа

из моттиг йовзаргІоацаш хоза хургья», - дийцар тхога.

«Из гІулакх бахархой хьал дикка аттачахьа доаккхаш

хургда, хІана аьлча цу юхе ишкол, берий беш, поликлиника я. ПаргІатаргІа хиларал совгІа, кхераме боацаш

а хургба хІанз наьха никъ», - дийцар тхога шахьара да волча Іумаранаькъан Асла-на.

Болх беш болча даьшта, ноаношта ахча хьожадергда Iaьдало

Гаьгенаькъан Мартина

Аьтинга бетта 1-ча дий-нахьа денз, бахархошка-ра дехараш чуэцаш хург-ба мехкарча Вахара ганза оаглон болхлой. Болх беш болча даьшта, ноаношта ахча хьожадарах бола керда болх ба дIаболабеш. «Бокьонга диллача, из ахча эцара юкьеболхаш ба шиь, шиннел дукхагIа бераш дола дай-ноаной, бераш

хьаййцараш, берашта доал дераш.

Цу юкье долх 18 шерга кхачанза дола бераш, иштта 23 шерга кхачанза бола очно дешараш. Из ахча доагIа дехар чуденнар, бераш РФ бахархой бале, массахана Россе бахаш болаш. Цул совгIа, балха тIа болаш, НДФЛ дIачутелаш, алиментех декхар тIалатташ бо-ацаш, хIара бера доагIар

1,5 вахара эшача боарамал тIехданна доацаш хила деза. Иштта цига теркаме лоац цу наьха таро а», - белгалдир ОСФР.

Iaьдала дIачутийннача йоалацара ахча 6%-га кхоачаш юхалуш гIулакх да из. Бакьда, НДФЛ алапе тIара дIачутийнна боацараш цу юкье бац. «Бераш долча дезалашта новкьостал дара тIехьа боаржабаь болх ба из. Даьшта, ноаношта нийса

ах ахча юхалу цар из берий дешара, цар хIама тоадара тIехьа дIадохийтаргдолаш», - белгалдир мехкарча СФР оаглонна кулгал деча Йовлой Зубейра.

Дехар чудала йиш я аьтинга бетта 1-ча денгара ардара бетта 1-гIа ди тIакхаччалца. 2026-ча шера 2025-ча шера доагIаш долча ахчах дехар чудала аьттув ба Госуслуги яхача порталага, СФР оаглон моттигага гIолла е МФЦ.

Магасерча наькъашкара кIоагаш дIадукъаш боахк болхлой

Султиганаькъан Йоакъап

Магасерча наькъий хьал меттадоаладе, наькъашкара кIоагаш дIадукъаш болх дIабахьа арабаьннаб тахан.

Из хоам «Сердалога» бир мэре.

«Машинашца леларий хьал дикка аттачахьа доак-кхаш болх ба из. Наькъашка

иштта бола болх дIакхяхьар лоархIае да», - йоах тхога бенача хоамо. Ара тIоадал йоацаш, болх бе безарашта геттара хоза хаоттам латт. Иштта дола денош дIа

ца дахийта аьнна сихбенна арабаьннаб кьахьегамхой. Массадолча наькъашкара кIоагаш дIадукъаш, керттерча шахьара куц меттадоала-деш, кьахьега лерхI цар.

Болх бе хар тохкача гIулакха юкье, дакъа лоацаш хилар Юкъярча Кхела викалалаш

Султиганаькъан Йоакъап

Мехкарча МВД Юкъярча Кхела доакъашхой, болх бе хой хьожача кхела юкье хилар. Из хоам «Сердалога» цу моттигера бера.

«Мехкарча МВД федеральни, паччахьалкхен, граждански болхлой шоай моттигашка боагIаш бий хьажара юкье дакъа лоацаш хилар СКФО Россе МВД ГУ республикерча оаглон Юкъярлон кхела кулгалхо Гаданаькъан Муса, Кхела доакъашхо Албохчанаькъан ИсмаIал», - йоах тхога бенача хоамо. Кхаь шера цкъа дIахьош лоархIае болх ба из МВД.

Кхела викалалаш шоашта гойтача каьхаташка хьежар, ший

баллах кьамаьл деча хIаранега ладийгIар.

Аттестацех чакхвоалаш

волча болхлочун кхетама хьал, ший болх бовзаш, ховш хилар, иштта кхыдараш теркалдеш

гIулакх да дIахьошдар. Юкъярлон Кхела доакъашхой раьза хилар дIабихьача цу балха.

Госавтоинспекце соцаваь 15 водитель машин лелае бокъо лу каьхат доацаш хилар

Султиганаькъан Йоакъап

АргIанара рейд еш, ГалгIай мехка гучадаьлар 15 водитель машин лелае бокъо лу каьхат доацаш хилар, иштта царех цхьа саг вар федеральни доазон тIара лохаш, яхаш, дий-цар «Сердало» газетага республикан МВД.

«Укх деношка республике МВД ГИБДД ДПС кьаьсттача батальона командира декхараш кхоачашдеш волча СапарIаланаькъан Мовсара тIадиллача декхарах дIахьош яр Наьсарен кхален Буро кIалха рейд», - аьлар бокьонаш

лораераша. Из дIахьош наькъа полице гучаьккхар 161 бокъонаш толхаю моттиг. Цу закон телхадерашта юкье дар праваш цахилар, дIаязъь латта номераш йоацаш е кхыйола номераш лелаш хилар, цIе йоагача светофорах чакхбалар, машина кораш баьддаь хилар, иштта кхыдар.

Цхьа водитель царна юкье-ра хьалха машин лелаяра бокъонаш дIаяьха вар, шиь водитель лорий тешал дезаш хилар тIаэцаш вацар. Царех цхьаькха госавтоинспекце бокьонга хьежжа хьадехар кхоачашде лаьрхIа вацар, цхьаькха цхьа саг федеральни доазон тIа

лохаш вар.

Госавтоинспекце болхлоша аргIанара кхайкарал ду бахархошка; новкъа лелара бокъо-

наш лорае, яхаш. Из ца хилча, таро яц берригача водителий а гIашлой а вахара кхерамзле Iалашъе, могашал лорае.

Toyota Camry машин эцаш баь тийшаболх гучабаьккхар

Султиганаькъан Йоакъап

Машин эцаш бIарчча тийшаболх кхостабаь хиннача мехкахоочоа духьала гIулакх хьадиьлар Магасерча Россе МВД оаглон болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«1 миллиони 650 эзар соми мах бола Toyota Camry яха машин ийцай цу сага, мехкахоочунга ахча дIалургда ше, аьнна. Бакьда машин дIайигачул тIехьагIа, цхьацца бахьанаш доахаш, ахча дIалуш хиннавац, дIахо – бувзам хоадабаь вайна дIаваьннав.

Ше Iехаваьлга кхетадаьча вахархоцо полице болхлой оарцагIбаьхаб», - йоах тхога бенача хоамо. Дикка кьахьийгача Iаьдала болхлоша тийшаболх баь зуламхо хьалехар. Цо дари дир, машинах дола ахча юхьанца денз ше вIалла дIадала лаьрхIа хиннавац, аьнна.

Машин йохкаш хинначун ше бехктокхаме саг ва, аьнна, моттийта арендах хьаййца KIa K5 дIаеннай цо ланна, ший машин я, аьнна, оапаш бийца. Наьха машин каракхьача из сиха ехка, цох хьаййца ахча ший дегама тов дехкад. Из саг тахан Iаьдала кара ва. Иштта долча кхыча зуламашта юкье из хиннавий тохкаш кьахьегаш ба Iаьдала болхлой.

Бахархоша дехар даь, Сурхо тIарча урама хьал меттадоаладеш бола болх сихбир

Султиганаькъан Йоакъап

Сурхо тIара Налганаькъан цIерах бола урам тоабеш боахк тахан болхлой. Из хоам «Сердалога» бир цу юртарча администраце.

«Юхьанца лаьрхIадар эггара хьалхарча аргIагIа кхыйола, лоархIаега йола моттигаш тоае, бакьда бахархоша дехар даь, тIехьатетта хинна Налганаькъан цIерах бола урам тоабеш бола болх тахан дIаболабаь», - йоах тхогарча хоамо.

Ах километрага кхоачаш болча наькъа 300 метр доазон тIа асфальт Iубиллаб болхлоша. ВIалла асфальт хиннабоацача цу наькъо бахархошта цIоагIа хало йора, дIа-юха ухаш.

Бовзаргбоацаш хоза тоабеш латтача наькъах, юртарча наха доккха совгIат хургда.

Кхувш йоагIача тIехьено кхетабу, халкъашта юкърча доттагIала лоархIам

Султиганаькъан Йоакъап

ГIалгIайче дIаболабаьб «ЦхьоагIон урокаш» ялара болх, из хетабаьб Россехалкый цхьоагIон Шу хилара, яхаш, дийцар «Сердало» газетата республикан Миннаце.

«Из болх дIахьош ба къамашта, мехкашта юкьера барт чIоагIбе, дешархоша кхыча къамий мах бараш лоархIаргдолаш. ГIалгIайчен къаман политикан Министерствон викалаш, иштта «Россе халкъа Ассамблея» ОГО моттигерча даькъо уж урокаш

дIайихьар къаман культуран юкърлон лекцеш ешарца», - аьлар газетата хоам баьраша. Цу тайпара халкъа доттагIала фестивалашка чуйоагIаш кхетаченаш хилар «Олимп» яхача Наьсарен-Шахъара №1 йолча лицей хьаькъал долча берий Центре.

Кхыча къамий мах бола культуран тIехьале йовзаш, дешархоша зIамига болча хана денз кхетаду, хIара къаман ше-ший хоза культура, Iадат долга. Вай дукхача къамий боккха мохк къаьстга Iаьхий ба цу тайпарча тIехьаленца, Даьхе езаш хиларца.

УнахцIенон оагIонца ду гIулакхаш тоадеш ба мехка

Султиганаькъан Йоакъап

Россе Минздрава кхетаче дакъа лоацаш хилар вай мехкарча цу оагIон министерствон хьалха латтача Iалбаканаькъан Зарас кулгал ду тоаба. Из хоам «Сердалога» бир министерствон болхлоша.

«Эггара лоархIамедарех да бахархошта боагIаца боараме гIо лоаттар, дарба дIакхьар, унахошта терко яр таханарча хано дIадеххача тайпара хилар», - белгалдир Iалбаканаькъан Зарас, тахан хьалхашка латтача декхарех дувцаш.

2025-ча шера дIабихьача балхаш, 2026-ча шера кхоачашде дезарех дийцар кхетаче. 2030-ча шерга кхаччалца йоржае езаш я унахцIенон оагIонцара хьал тоадарах йола прокташ. Тахан хьадаьнна толашагIа дола гIирсаш оттадеш, доккхий хувцаш деш болх дIабихьар да цу юкье.

РФ мехкашка, иштта вай мехка лоархIаме, лакха терко е езаш болх ба из. Унахошта терко лоаттар, цар хьал аттачаьа даккхар доккхача, лерхIамеча гIулакхех да тахан. Шоай гIулакх дика довзаш болча говзанчий кхетачен юкье дакъа лацар, республикера унахцIенон оагIонца дувзаденнараш тоадара тIехьа дикка пайда беш, кердадараш довзийташ хилар вай мехкарча викалашта.

Къахетама никъ

Дикача наьха клубо цIий дIачутелаш дола гIулакх дикка доаржадеш латт

Гаьгенаькъан Мартина

«Со - донор» яха лоархIаме проект йоржарча тIехьа, тахан дикка къахьегаш ба «Дикача наьха клуб» яхача Даьла духьа гIо деча ганза доакъашхой. Цамогаш болча наха цIий, иштта кхыбола кхоачам дIачутелаш ба тахан вай мехка къахетаме дегаш дола нах. Ганза болхлошка, гIо деш барашка гIолла, хIара денна тайп-тайпарча кхоачамбоацарашца бисача итташ болча наьха истореш чакхдоалл. Могаш воацача сагаца дувзаденнача гIулакха ураотта кийча хиннад вай массахана.

«Со - донор» яха проект боккха лоархIам болаш, мах баьваргвоаца дика шийца доаржадеш я. Ийс шу хьалха дIадоладир из дика гIулакх къахетаме дегаш дола бахархой юкьеозаш. ЦIий, цIийцара кхоачам лоаттабу дика доаржаде арабаьннараша мехкарча дарбанчешка, 2017-ча шера денз. Укх тIехьарча шин шера прокт, дуккхача бахархоша хьаллоацаш, яьржай.

1 800 совгIа керда донораш ба цу юкьебаьхкараш. Ма доккха дика а да-кх из! Геттара чIоагIа лоархIаме да тахан тIехкацара тIум дIачутелаш дола гIулакх. 800 сар ва, донорий регистра юкьеваьннараш тIехьарча хана. Из деррига теркалдеш, ала лов, вай мехка-

ра адам вIаший чIоагIа къахетаме, дег чура дика де ловш долга. Укх тIехьарча шера цу оагIонцара итт совгIа болам дIабихьаб вай мехка.

Блаь совгIа сар ва, тIехкацара тIум дIачутела раьза волаш, из гIулакх хьаллаьцар. Тахан КДI из гIулакх доаржадара тIехьа дIахьошбар боккха болх ба. Лекцеш, семинараш, Iомабалар дIакхухьаш, ма хулла дукхагIа бахархой юкьебоалабу цар, из хIама хьаллаца. Проекте геттара чIоагIа лоархIаме да гIо деш бараша паччахьалкхен, дешара, унахцIенон, СМИ, дин оагIонашцарча моттигашца болх лоаттабар.

Халача хьале эттача унахоа гIо де оттар мел доккха дика да, дувца ца дезаш, дика кхетаду вай; цунга хьежжа донор хила безам бараш дукхагIа мел

хул дикагIа да вай къаманна. Иштта вай дика кхетаду, цIий, тIехкацара тIум цхьаккха тайпарча кхыча хIамашца хувца йиш йоацаш йолга, уж эшаш бола унахой дукха хул, цудухьа кIалбисача наха цу миноте уж кхоачамаш хилар хам баьваргвоацаш да.

Къонабарашта, боккхийчарна юкье ма хулла доаржаде дезаш дика да донор хилар. ЧIоагIа гIадвугаш да вай мехка из кхетадеш бола нах хIара денна дукхагIа хулаш латтар. Даь дика цIаккха а довргдац! Могаш воацача сага новкъостал де оттар, шийна гонахьарча наха юкье из доаржадар, адам тIахьехар беркате гIулакх да. «Со - донор» яхача проекта болх чIоагIа терко е езаш болга кхетаде деза вай массане!

Турпалал хана йоахало дицдац

«Дагалоаттама болам - 2026» хилар вай мехка

Гизданаькъан Ахьмад

МагIалбика аренашка-ра лаьтта вайх хIаране дега боча да тахан. БIехача нигатаца чугIийртача моастагIчунна духьаллаьт-таб цига вай деналах бизза бола бIухой. Каялийтаяц фашиста, вай лаьтташка гIолла ког лувзилга хилан-зар цун! 1942-ча шера гуй-ран хьалхарча бетта Тер-ски дукъ яхача моттиге духьале еш лийгача салтий цIераш дийнъе гуллургба Кьилбаседа Кавказа тIемах дисар лохаш йолча тоабай доакъашхой. ТIема мотти-гашка тохкам беш болча наьха лагерь хьайийллар МагIалбике. Сийлен шахьар йолча МагIалбикаца дувза-денна мел дола хIама вай дегашта массахана хьамса-ра хургда!

«Экспедице лаьрхIараш доккхий, лоархIаме гIулакхаш да. ДIабехка боа-кача бIухоех дисар юха мал-хадоккхаш, майдилгех, ор-денех цар цIераш дийнъе хьожаш кьахьегаргда цу наха. Иштта боккха болх ба кагирхошца дIахьор, Даь-хенцара безам цар дегашка чIоагIбеш, шоай истори до-взийташ», - дийцар «Сердало-га» «МагIалбик» яхача тIемах дисар лохача тоабанна кул-гал деча Дзейтанаькъан Бес-лана. Кавказе лаьттача тIема юкье кьаьстта лоархIам болаш хилар МагIалбике вай бIухоша яь духьале. Мех-даьттан шахьара моттигашта тIакхача гIийртача фашиста хийттар чакхдаланзар.

ХIаьта Гитлер яхача бIехача хIаман эскар, цига дикка кийчо яь, дIахо ша-хьараш, юрташ хьайоахаш дIадаха лаьрхIа хиннадар. Шолжа-ГIалий тIарча, Бакур-ча мехкдаьттан моттигашка кхача гIертар фашист. Цунна

вIалла цаметтар гойташ, ду-хьале йир Советски эска-ро. «Дагалоаттама болам» яхар тIема археологи, тIемах дисар лохаш бола оагIув хинна лац. ГIалгIай лаьтта-ра кораяь йола хIара май-дилг, бIухой хIара хIамилг шийна тIехьа доккха исто-ри долаш, дукха хIама гуча-доаккхаш я. БIухой цIераш дийнъяр яхар боккха болх ба; мах баь, хам баь варгво-ацаш. МагIалбикерча аре-нашка Iойиллача лагера до-акъашхой шоай лоархIаме гIулакх дIахьош ба тахан.

1942-ча шера цига этта хинна кьемат дицде йиш ярех дац, бIаьшераш дала-рах. Кхувш латтача кьона-ча тIехьенга дIадувца деза вай из деррига, тIема исто-ри шаьра довзаш хила еза из. Коталон наькъ тIа бок-кха лоархIам болаш хилар, кьаьстта МагIалбикерча эскаро фашиста лаьрхIа хиннар дохадеш яь духьа-ле; лира тохаш, вай лаьт-ташка чугIорта дагдаохарах дехкевоаккхаш; из эккха-вар. ТIом лаьттача аренашка дIахьош латтар боккха тох-

кам ба. Де доацаш вайнача хIара бIухочун цIи дийнъе гIерташ кьахьег мехка. ЧIоагIа лоархIам болаш ба кагирхошца дIахьош латта болх. ТIом лаьттача мотти-гашка дикагIа довз царна тIема истори, цу бирсача деной сурт. МагIалбик хьа-яккха аьнна фашиста оттаяь хинна «Эдельвейс» яха опе-

раци, «парх» аьнна, йохаьй дIаьхийтар вай салташа.

ТIема истори дувца-ча моттигашка дукха яз-даьд, МагIалбике лаьтта-ча тIема деноех. Укх шера 81 шу дузаргда Котало яь-ккха, хIаьта Кавказера не-мецко-фашистски эскар ара-даьккха 83 шу дузаргда. Уж бирса денош дагдаоагIараш тахан вайна юкье болаш ба, царна дагаухачох а, дукха хIама дIаьздаьд тIема исторе оагIонашка.

«Дагалоаттама болам» хьа-белла лаьрхIа дIахьош кхета-че яр дукха адам гулденнар. Сийлен Мемориале, Масса-хана йоагаш йолча цIера юхе тIемо легабаьрий цIераш да-галаьцар наха. Шахьара ад-министраце кулгалхочун декхараш кхоачашдеш вола Боканаькъан Мухьмад а вар, цу кхетаче дакъа лоацаш. Ший кьамаьла юкье цо бел-галдир, тахан цу тоабан до-акъашхоша дIахьош латтар хам баь варгвоацаш болх болга.

Тайп-тайпарча мотти-гашкара кьахьегамхой, гIо дераш, бахархой гулбена-

бар цига. Селий мехкара, вай мехкара тIемах дисар лохаш йолча тоабай доакъашхой, кьона эскархой, мехкар-ча Юкьарча палатан доакъ-ашхой, студенташ, Чуранаь-къан Х. Т. цIерах йолча кол-леджа студенташ бар цига. Сийлахь-боккхача Даьймех-ка тIема шерашка фашиста лар хоадаяьча моттигий исто-ри дийца ца валлал доккха да. МагIалбикерча лаьттай хIара метр хьамсара, дукха хIама чуэза, шийца дита я. «МагIалбик» яхача тIемах дисар лохаш йолча тоабан доакъашхошта доккха бар-кал кхайкаде дезаш да вай дерригаш тахан. Дийца варг-воацаш, чIоагIа кьахьегам ба цу наха дIахьор. 16 шу да цар из гIулакх леладу. Цу юкьа цар кхоачашдаьчох дийца а варгвац. Шоай болх лакхача боараме дIахьош уж нах хиларах, де доацаш байнарашта юкье хинна-ча 497 бIухочун цIи дийнъе аьттув баьннаб тахан. МагIалбикерча салолма парка Сийлен Мемориала моакхазе тIа дIаьзьяь латт цар массане цIераш. Де доа-цаш байнарашта юкье хин-нача бIухой цIераш метта-оттаяр яхар чIоагIа боккха болх ба!

МоастагIа вохавеш лаьт-тача бIухой цIераш массане-на йовзаш хургйолаш, исто-реца дIаьзьяь латта еза. Из кхета а деш, шоай гIулакх лакхача боараме чакхдаккха хьожаш кьахьег цу оагIонца болх бераша. «МагIалбик» яхача тIемах дисар лехача тоабан доакъашхох дувца тахан дукха да. Лакха гов-зал йола, хьинар дола ялх тоаба я из болх дIахьош яр. Цу юкье ба тохкама болхлой, кагирхой. ТIехьено тIехьенга телаш даха дезаш да вай тIема истори! МагIалбика аренаш доккха лазап лайна, доккха лаамат дайна я... ХIара денна кхы а дикагIа тоабеш, дIахобахьа лерхI то-абаша шоай болх. Даьхенах дог лазаш бола кагирхой ба, хIара денна из гIулакх хьал-лаца ураотташ. ТIема исто-ри даиман дийна хургда! ХIаьта вай декхар да кьонача тIехьенна из довзийтар, ший Даьхе езаш из ураоттаяр.

«Техъале цхъана лораяр» яха программа йоаржаеш ба мехка

Гаьгенаькъан Мартина

«Техъале цхъана лораяр» яха программа йоаржаеш ба ГІалгІайчен лоаман моттигашка.

«Сердалога» из хоам бир «Техъале» яхача тІогвзанчий Ишкола зарбан болх лелабераша. «Тахан Пхъуй яхача ГІалай юрта болхаш ба болхлой. Мехкарча культурах, туризмах йолча министерствос, «Техъале» яхача ишколо хьаллоацаш, дІахьош да из гІулакх. Ишкола кулгал деча Султиганаькъан Рамзана цигара гІулакхаш, ГІалай юрташца дувзаденнараш ма дарра довзийташ къахьегаргда доакъашхошца.

Кьонабарашта йовзаргьа нал лела моттигаш, иштта укх дунен тІа цхъайолча аренашка мара хьахулаш доаца «ЦІе зизилг» гургда», - дийцар тха газетата. По деш барашта мел эша кхоачам хьалургба, иштта цар болх баь сахьаташ дІаяздергда (ДОБРО.РФ).

«Хьалхарчар болама» оагІонцара яхьаш я мехка кхайкаяь

Гаьгенаькъан Мартина

«Хьалхарчар болам», «МедиаЛаб» оалача студей яхьаш я вай мехка дІакхайкаяь. Берашта, цар даьшта, ноаношта из ГІулакх доаржадара тІехьа дІахьош болх ба из.

«Доакъашхошца кхоллама, наха юкьера ГІулакхаш хьаллаца, дикка доаржаде хьожаш ба цу ГІулакха хьалхалаттараш. Дакъа лаца, шоай начІал гойта йиш йолаш ба 12 шергара 17 шерга мел кхаьчараш. Виь дешархо, цхьа хьехамча ва кхетачен бокьонашка хьежача яхьашка дакъа лоацараш.

Капитана, дехар чуденна, маьтсела бетта 20-гІа ди тІакхачале, дакъа лаца ловраш вІашагІтоха беа, дІахо дехарах «Болама юкье хила, тхоца хила!» яхача теман ви-диовизиткан ссылка дІахотта еза», - дийцар тхога «Хьалхарбарий болам» яхача оагІон зарбан болх лелабераша.

Вахара дикагІа дола дакъа

Наьсарера № 1 йола лицей ший беркате Іадаташ лорадеш я

Наьсаре хьайийлла хьалхара лицей дуккхача адама дегашта боккха тоам беш хилар... Кхоана боккхача наькъ тІа гІа баккха дезача берашта, вахара ишкол хинна, хоржам бе гІо деш хилар из. Вайна ховш да-кх хІара сага вахаре ишколе ухаш дола шераш эггара хьамсарагІа, бочагІа хиле даха дусилга дег чу. Хьалхара хьехархо, хьалхара доттагІий, новкъостий хьона бовзийташ бола кхуврч ба из. 1996-ча шерарча бІаьстен хьалхарча бетта 23-ча дийнахьа, дІадоладелар лицей истори. Цу шерарча хьалхарча гуйран бетта, эггара хьалхара гургал тохаш, ший наІараш хьайийлар тІехьа тІадоагІаца шерашка дуккхача берий, кагирхой вахаре сийрда седкъа хинна яха юсаргІолча моттиго.

1997-ча шера ардара бетта 1-ча дийнахьа хьавера со лицее болх бе. Цигара болх сона мерзбаьр хье-

хархо хинна са нана яр. Ардара бетта 6-ча дийнахьа 9-ча класса дешархошта сай хьалхара исторе урок елар аз лицее. Цхьа юкъ яьккхар бераша, са оамал тохкаш, тІаккха-м вІаший доттагІал тессар оаха. Дега тоам хулаш дІакхухьар аз царцара уро-каш, атта дар царца математика, истори, физика дика ховш бераш хиларах. Лицей кулгал деш хиннар цу хана Чопанаькъан Мухьамада Сергей вар.

Вайна юкье оалача беса, аьннача дош долаш, ший ГІулакх тІехдика чакхдаккха хьожаш саг вар из. Дикача, лакха говзал, начІал долча хьехархой тоаба вІашагІьеллар цо шийна гонахьа. Цу юкье бар Булгучанаькъан Хаматхана Башир, Секочева Людмила Яковлевна, Эккажанаькъан Мухьамада Хадиджат, Базорканаькъан Халида Золотхан, Любанова Лидия Петровна, иштта кхь-

бараш а. Чопанаькъан Сергей ший балхара нах чоагІа лоархІаш, могадох царна гІо де хьожаш, болх лелабе ховш саг вар. Из аз зийра, сайна из вайзаца дийнахьа.

Дуккхача хьехархошта баха моттиг вІаштІехьайоаккхаш къахьийгар цо. Олимпиадашка, кхетама хьал гучадоаккхача ловзарашка дакъа лаца безам болча берашца болх лоаттабора аз. 1998-ча шера тушоле бетта исторех йолча олимпиаде котало яьккхар Джандаранаькъан Ахьмада. Цу класса кулгал деш вар со. 11-гІа физико-математически класс яр из. Цу хана сона хетар, сай классе эггара хьаькъал долашагІа бола лицеисташ гулбеннаб.

Сай мел бола низ дІабелар хьалхарча дешархошта. Исторех хиннача олимпиадашта юкье котбаьннарий цІераш яха лов сона тахан: Овшанаькъан Арсмак (1999

шу), Муцолганаькъан Муслим (2000 шу), Чербажанаькъан ИбрахІим (2000 шу), Келиганаькъан Ева (2006 шу), Йовлой Сали (2006 шу), Іахилганаькъан Ислам (2006 шу). Бувца эттача-м уж кхь а дукха ба. Тахан-м 40 шерал тІехбаьнна нах ба уж. Лицее шоаш дІакхихьа денош дицденнадац аьнна хет сона царна.

2010-ча шерашкара ха да-галаца лов сона тахан... «Фу? Мичахьа?Маца?» яхача ловзара юкье дакъа лоацаргдараш кийчбеш дар тхо. 2010-ча шера «ЛВД» тоаба вІашагІтехар аз. Тоабан юкье кІаьнкаш а йиигаш а бар. Тоабан хьалха латтар Тебой Ахьмад, цу юкье бар Ужахьанаькъан ИбрахІим, Дзовранаькъан Ахьмад, Меданаькъан Наима, Горчханаькъан Лейла, ГІаьнажанаькъан Мухьмад. 2011-ча шера тушоле бетта «Нартски эпос» яхача ловзаре дакъа лаца хержар лицеисташ. СКФО тоаба гульелар Буро тІа. Вайцигарча тоабан юкье бар Нальганаькъан Мовсар, Саганаькъан Муса, Арциганаькъан Мухьмад, Сампенаькъан Зураб, Эккажанаькъан Бахьаудин, Овшанаькъан Мухьмад. Шин дийнахьа лавттар ловзар. КхоалагІа моттиг йоаккхаш белгалбавлар лицеисташ.

2011-ча шерарча бекарга бетта 11-ча дийнахьа коталонга кхача ГІерташ къахьегарах баркал аьлар тоабанна, цу хана республиканна кулгалдеш хиннача Евкуранаькъан Юв-наз-Бека. 2011-2012-ча шерашка «Лига выдающихся

джентльменов» яхача тоабан юкье кхыбола доакъашхой хилар. Уж бар Дзаренакъан Аласхан, Котанаъкъан Энвер, Зангенаъкъан Илез, Гъазгиренаъкъан Ибраһим. Лакха кхетам болаш бераш дар уж. «КЛИО» яхача тоабан духъала ловзар дар эггара члоагъла хиннар. Массехказа котало йоаккхаш, хълхабаълар лицеисташ. «ЛВД» тоабанцара ши саг Липецке длахош хиннача яхъашка дакъа лоацаш хилар. 2012-ча шера «Нам-20» яхача телевизионни ловзаре дакъа лоацаш хилар бераш. Кертгера совглат - тоабан ялххе сага iPad елар.

Къаьстга терко е езаш да лицеисташа «Умники и умницы» яхача Хълхарча канала программе дакъа лацар. Дикка белгалваълар цига Аькхенаъкъан Темарлана Ильяс. Члоагъла сабаре, шийна доал де ховш, хълкъал долаш клянк вар из. МГИМО деша отта лаьрхъла вар из, беррига низ Юбилла. 20 сочинени-эссе Юяхыйтар цо Москве. 2013-ча шера тов бетта Москверча программанна юкье дакъа лаца Ювехаш каъхат дера цунга. 3 бетта къахыйгар цо, кийчо еш. 2013-ча шера ший хълхара котало яккхар цо.

2014-ча шерарча саккура бетта дунен Хълхарча тема истори шийна дика ховлга длагойтар цо массанена. Ловзар длахош хиннача Леонид Якубовича ше тлоараш деттар хълкъалах визза хиннача Ильяса. Аькхенаъкъан Ильяса никъ хъайица, болабелар кхыбараш а. 2018-ча шера саккура бетта Зангенаъкъан Мовсар хйирий мохк тлехабуташ хълхавалар «Умники и умницы» яхача ловзаре. Вай беррига мохк бар цу хана цунна баркал кхайкадеш! 2015-ча шера оаглой бетта Гъазгиренаъкъан Салман, Бохтаранаъкъан Мухмад эттар цу юкье шоай начлал гойта. 2019-ча шера Касинаъкъан Исмаил Ювийхавар

дахъа лаца, бакъда цхъаца бахъанех Москве Юваха аьттув баланзар цун. 2020-ча шера Бекмарзанаъкъан Берс хилар цу юкье дакъа лоацаш, 2021-ча шера Беканаъкъан Мухмад эттар цу юкье.

2015-ча шера денз, «Эрудиты» яхача ловзара юкье дакъа лоацаш хълбоагъла лицеисташ. 10 шера цкъа ийшабац уж. Цераш яха лов сона цар: Аькхенаъкъан Ильяс, Гъазгиренаъкъан Ибраһим, Сапарлаланаъкъан Иаддал, Гъазгиренаъкъан Салман, Матенаъкъан Мухмад, Келиганаъкъан Асланбек, Саганаъкъан Дейси, Саккхаланаъкъан Хъава, иштта кхыбараш а.

2026-ча шера бекарга бетта 6-ча дийнахъа «Феникс» яхача тоабо котало яккхар, лакха начлал гойташ. Тоабан доакъашхой: Иарчакханаъкъан Имран, Овшанаъкъан Мухмад, Зурабанаъкъан Идрис, Бузуртанаъкъан Ахмад. Лицеисташ массайолча яхъашка белгала болаш хълбоагълаш ба. Дукха дар цига лакха говзал, начлал дола, гаьнна кхача глерта бераш. Дешархой санна белгала бар цигара хъехархой а. 2020-ча шерарча тушоле бетта 12-ча

дийнахъа «Эрудиты» яхача телевизионни ловзаре дакъа лацар хъехархой тоабо.

Илдарха-Галий тларча хъехархошта духъала лайза, котало яккхар лицей хъехархоша. 2024-ча шерарча саккура бетта 19-ча дийнахъа Шолжа-Шахъарерча кхолламах йолча колледжа хъехархошта ловзаш хилар уж. Котало цхъаннегахъа йоацаш, чакхдаълар ловзар. 2025-ча шера наджгоанцхой бетта 20-ча денгара 2026-ча шера саккура бетта 16-ча денга кхаччалца, лицерча хъехархоша 5 ловзара юкье дакъа лацар. Тоабан доакъашхой бар Гъазданаъкъан Мовлай Мурад, Янданаъкъан Джабраила Хадижат, Мержой Яхъый Люба, Пхъарчанаъкъан Таблихана Хадижат. Цхъан шера диазза котбаьнна, цкъа ийшар уж.

Иштта хъоахабе лов сона 2018-ча шергара 2022-ча шерга кхаччалца лицее длахош хинна футболах бола кьовсам. Йиъ чемпионат длайихъар, 8-ча классагара 11-ча классага кхаччалца, 12 ишколечра тоабашта юкье. Хълхара моттиг яккхарашта чемпиона кубок лора. Лицей исторе цлехеза футболисташ хинна баха бисаб Дзовранаъкъан

Ибраһим, Дзовранаъкъан Казбек, Батиганаъкъан Бекхан, Моашхой Адам, Хутенаъкъан Зелимхан, Бохтаранаъкъан Мухмад, иштта кхыбараш а.

Дикача наьха цлераш къаман вахаре массахана йовзаш хул. Иштта хила а деза из-м, дунен гулакхашка диллача. Лицее къахъегаш хълбаьхкаб шоай болх бехктокхаме длабахъа ховш бола нах. Эздий хъехархой, яхъ йола нах аргдар аз царех тахан! Уж ба Чопанаъкъан С., Секачева Л., Бауленаъкъан М., Экажанаъкъан Х., Манкенаъкъан Р., Ихилганаъкъан А.

Тахан лицей тоабан хълха латташ яр Шадажанаъкъан Бориса Марем я. Эздий, хълкъал дола, беркате саг я из. Керттердар – ший болх дика длабахъа ховш я, массане лоархлал саг я. Берашта нийса никъ хъехар лоархлалмеча декхарех да. Длахойодача хана а коталонаш, толамаш хургда; тлателла къахъега ловраш мел болча хана. Беркате хилба лицей доакъашхой никъ!

Гъазданаъкъан М.М.,
Наьсарерча № 1 йолча
лицей исторех, общественна-
нех вола хъехархо.

94 шу даьнна Шолжа-Шахъарера къахъегама ветеран даькъалавийцар мехка

Гаьгенаъкъан Мартина

РФ Президентагара Путин Владимиргара 94 даларца даькъалавуьцаш дола каьхат дладелар къахъегама ветеран волча Говрой Умат-Гирега. Из хоам «Сердалога» бир администраце зарбан болх лелабеча Батиганаъкъан Хъавас.

«Дуккхача шерашка хъинаре къахъегаш хъавена Агдана Умат-Гире могащ, маьрша волаш, иразе, аьттонца ваха даькъалавуьц Россе Президентагарча каьхата тла. Из волча баха, цунца къамаьл деш багълаш, ха длайихъар мэре болх-лоша», - йоах тхога бенача хоамо.

Россе курортний столице Галгъай Республикан Денош длахъоргда

Гъазданаъкъан Ахмад

Галгъай Республикан Денош хургда Сочи, Ган театра доазан тла укх бетта 25-ча денгара 27-ча денга кхаччалца. Цу гулакха кийчо еш ба культурах, туризмах йолча министерстве; «Вайнах» яхача Къаман культуран моттиго хъллоацаш.

«Дукха хлама да программан юкье чулаьцар. Галгъай пхъараша шоай кулгашца хъаяьча тайп-тайпарча хламай гойтам боаржабергба цига. Бекарга бетта 27-ча дийнахъа Сочи бахархой, хълъший аьттув ба «Бека пандар, ека оаз» яха концерт го.

Пачахълкхен филармоне артисташ хургда цига шоай начлал длахокхаш», - дийцар тха газетага. Мехкашта юкьера бувзам, барт члоагъбара тлехъа, къаман истореца, культураца дувзденнараш доаржадеш, программ я длахошъяр.

Базорканаькъан И. цѣрах дола театр, дѣ-юха ухащ, спектаклаш гойташ да

Гѣзданаькъан Ахьмад

Берашта лаьрхѣа спектаклаш гойташ, боккха болх дѣахьош ба тахан Гѣалгѣай паччахьалкхен драматически театра актѣраш. Эккажкъонгий-Юртарча № 4 йолча ишколе баха хилар уж, берий дог гѣоздаккха.

«Къаьнарча Тифлисе кхаьчар бераш Цагарели А. «Ханума» яхача комедѣа хьожаш. Берий белам латтар зале, гуш дар берригаш дог айденна болга. Берий дѣгашта йоккха дѣагѣоз хилар цох», - дийцар «Сердалога» цу моттигера.

«Пушкина карта» яхача программага, «Берашта лаьрхѣа культура» яхача ерригача Россѣ проектага гѣолла дѣахьош болх бар из. Эккажкъонгий-Юртарча берашта, актѣраша цу дийнахьа гойтача говзалах, бокъонца цѣай хилар.

Къахьегеама фронт

Гѣалгѣай мехка болх беш ба, Котало йоаккхаш къахьийгача наха хетабаь гойтам

Гѣзданаькъан Ахьмад

Гѣалгѣайчен паччахьалкхен исбахьален искусствай музее лаьрхѣа хьабийллар «Къахьегеама фронт» яха гойтам. Белгородерча «Прохоровское поле» яхача музея-заповедника говзанчаша кийчѣяь экспозици хетаяь я Совинформбюро хоамашка чубоагѣаш ца хиннача, бакъда уж бахьан долаш Котало яьккхача наха.

«Гойтамо кхоачаву гаьнарча Сийлахь-боккха Даьймехка тѣом лаьтгача шерашка, халонашта духьалъоттара наьха низ гойташ долча дувцарашка.

Керттера проекта турпалаш - тѣма заводий болхлой, колхозхой, лораш, лорий йижарий. Тѣм тѣа бахача салташта метел болх беш лаьттараш, дийнахьа-бийсан балха гѣирсаиш долчара дѣахо ца боалаш болх беш хилар, эшача хѣаманца тѣма ѣалашо еш: снарядашкар танкашка кхоачаш, ѣлатагара молхашка кхоачаш дар лоаттадеш хинна новкъостал. Гойтама оагѣонаша къаьгга хьалхадоккх мехкара вахар мишга хувцалуш дар: арахецаш долча тѣма гѣирсаишкар тѣабувхабеча гѣирсага кхаччалца. Къаьстга йола оагѣув хетаяь берий къахьегеама - итт шу даьннача йиѣигаша тегар цхьацѣа йола хѣамаш, уж накъайоалаш яр тѣм тѣа», - яхаш дувц «Сердало»

газетага Гѣалгѣайчен ИЗО Паччахьалкхен музея зарбан болх лелабераша.

Проекто хьагойт тѣма мугѣларашта, иштга тѣом боацача моттигашта юкѣера бувзам чѣоагѣа хилар. Цо хьалхадоккх, цѣхе хьадаь хѣара хѣама е кхай тѣлара чуийца кѣи фийг бар 1945 шѣра Котало гаргайоалаш хиннар.

«Къахьегеама фронт» яхача гойтаме къаьстга йола моттиг дѣалоацаш дар Нохч-Гѣалгѣай АССРа бахархоша юкѣедена тѣма дакъа. Сийлахь-боккха Даьймехка тѣом латгача хана, республика керттера мехка

декхар кхоачашдеш йола цхьа оагѣув хинна дѣаэттар, халача хьалашка фронта эшар лоаттадеш.

Республика яр доагора материалаш лоаттаеш. Нохч-Гѣалгѣайчен мехкдаьтхоша, из доагор чакхдоаккхаш бараш даим къахьегеама толамаш доахаш бар, хѣана аьлча хѣара кхоалагѣа йола бензина, доагора материала тонн Цѣеча эскара лоаттаяьраш Нохч-Гѣалгѣайче яр.

НГѣАССРе иштга арахецаш яр цѣихѣза лоталуш йола вѣлашагѣтехача коачала хѣамаш, уж геттара накъайоалаш яр моастагѣчун бронетехника йохаяра. Моттигерча машинаш еча предпѣриятѣшка лоацѣача хана караберзабир йохаяь тѣма техника тоаяра болх, тоаяьчул тѣехьагѣа юха цѣхѣра тѣма мугѣларашка из йоаккхаш. Республикан барзкъа тѣгача фабрикаша дика гѣирс кийчѣбора бѣухошта тѣабувха, консервни заводаша даим кхачан даараш лоаттадора, салтий низ хьаллоацаш.

Нохч-Гѣалгѣайчен бахар-

хой заводашка болх баь ѣацар, уж дика дакъа лоацаш бар, Къѣилбасѣда Кавказа моастагѣа тѣавоагѣаргвоацаш гѣишлон балхаш дѣахьоча.

Гойтам дѣахьош гуш долча архивни каьхаташа, сурташа дика хьагойт, Котало йоаккхаш тѣма духьала массайолча моттигашка къахьийга хилар. Тѣом боацача къахьегамхой чѣоагѣа хиларах, дика кѣийле хилар мехка новкъостал лоаттадара.

«Къахьегеама фронт» яха гойтам дѣахо а хургѣа Гѣалгѣай мехка, маьтсѣла бетта 27-ча денга кхаччалца. Республикан бахархой, хьаьший таро я дийна истори довза, шоай бѣаргашѣа из деррига го, Котало йоаккхаш мишга къахьийгад ха.

Гойтам хьабийллаб тыла къахьегамхоша юкѣедена дакъа довза безам барашта, цига да наггахьа мара гуш доаца архива сурташ, къахьегеама фронта турпалхой доалахьара гѣирсаиш. Кхувш йоагѣача тѣехьенна ханашкара бувзам миштаб кхетадара из дика таро я, иштга шоай даьй, даь-даьй тѣма толамаш довза йиш я.

Дѣшархошта лаьрхѣа бокъонех болча кхетама сахьат хилар къамаан библиотеке

Гѣзданаькъан Ахьмад

Дѣгѣа зе деш йолча хѣамашта духьалара кхетаче дѣаьхьа гулбелар, вай мехкарча къамаан библиотеке. Шолжа-Шахьарерча № 5 йолча ишколера дѣшархой бар дакъа лоацаш хиннараш. «Чагенаькъан Тайлинас берашта дийцар тайп-тайпарча сага сахьетам кегабеш долча хѣамаша къонача дѣгѣа унахѣенонна мел доаккха зе ду.

Иштга дола дохьаж лѣладар, цунца бувзам хилар, из доаржадар ѣаьдало бѣхктоткхаме озаш долга белгалдир цига.

Къонабарашта хьалхадаяьккхар, унахѣено лорѣе езилга, воча оамалашка, бѣаха хѣама доаржаде гѣерттарашка ше кегавайта йиш йоацѣлга», - дийцар «Сердалога» библиотека зарбан болх лелабераша.

Берашта гойтар насвай, снюс яхача дохьажашѣа бувзам лѣлабаьраш малагѣча хьале ба хьокхаш йола видеоролик. Из мел доккха во да, дѣгѣа цу хѣамаша дер мел доккха зулам да кхетадир бераша, цунга хьажачул тѣехьагѣа. Дѣшархошкара хѣара хаттар доашхаш, нийсача наькъа уж тѣахьѣхаш дола къамааьл деш дѣаьхар кхетаче.

Кердача
Реданте цѣхеза
байтанча
Гаьгенаькѣан
Гирихан
дагалаьцар

Гѣзданаькѣан Ахьмад

Хьаькѣала десант

«Ломоносова кир. Низ маѣнца ба» яха проект дѣайихьар мехка

Гѣзданаькѣан Ахьмад

«Ломоносова кир. Низ маѣнца ба» яха проект йорайир вай мехка. Программан говзанчаша мехкарча тайп-тайпарча ишколашка дешара оагѣонцара марафон дѣайихьар. Эггара лоархѣамеѣа дола хаттараш чулоацаш йола лекцеш йишар, 30 сахьат царна хетадеш. Мехкарча колледжашка студенташ, дешархой бар проекта юкѣе 2,5 эзар сагага кхоачаш.

Терко йоацаш йисанзар вай паччахьалкхен университет а. «Проекта хьалха латта «Кхетам» яхача Российски оагѣон лектор Скрипниченко Владимир ИнгГУ «Терроризм: мишта лоравала веза цу зуламах» яха лекци ешаш хилар. Кагирхой тувлбе, кегабе гѣрташ болча зуламхошта духьалара кѣовсам мишта хила беза, цу доккхача вонна юкѣеѣоргвоацаш теркалде дезараш малагѣаш да белгалдир цига», - дийцар «Сердалога» дешареи илмани гѣулакхех йолча министерстве.

Хкувш латтача кѣонача тѣхьенца болх лоаттабара тѣхьа чѣоагѣа лоархѣаме я из проект. Скрипниченко Владимира белгалдир Кѣилбаседа Кавказа мехкашка терроризм яхача бѣхача зулама духьалара болх кѣоастабай латтилга. Кѣонача тѣхьенга массахана дѣадува деза зуламхоех лорабалар, царга шоаш кегацабайтар мишта хила деза. Даьхе езаш, кѣаман ѣадаташ лоархѣаш вола саг цѣаккха а цу хѣаманна юкѣеѣоргвац, цу духьа из оагѣув лорабеш кѣахьега деза тахан.

«Эггара керттерчарех да Даьхен хѣама лорадар, бокхийбарашца лерхѣам лелабар, дезала юкѣера моттиг

чѣоагѣяр, ѣадаташ леладар», - белгалду проекта кулгалхочо. «Ломоносова кир» яха программа ший тайпара боккха чулоацам болаш, кѣоарга маѣн долаш я. Духьал екѣа лекцеш ешар селханарча вахаре дисад, тахан кхийнача кагирхошца юхьдухьала кѣамаьл деш хила веза.

Кхетаченашка гѣолла дѣахьа кѣамаьл даро, цѣхьацадола хаттараш доашхаш болх лоаттабаро, нийсагѣа бола оагѣув малагѣа ба гойтаро деррига хувц. Иштта хила беза тахан лоаттабеш бола болх. Кагирхошта деза шоашца бувзам хилар, шоашка ладувгѣар. «Ладувгѣаш багѣарашта юкѣе нийсагѣдар кѣоастадараш зийча, оаха кхетаду из болх эрна ца байнилга. Кѣонабарий уйлаш, нигаташ, лерхѣамаш цѣна, сийрдача хѣаманга кхача гѣрташ хила деза. Духьал из хѣама баьхан долаш, ухаш да тхо Кавказе», - аьлар проекта кулгалхочо.

Россе ялх федеральни моттиг йовзийташ бола лектораш бар мехка тѣайцараш. Дукха кѣамаш дахача вай боккхача мехка, хѣама лорадара тѣхьа накѣадаргдараш довийташ кѣахьийгар проекта гѣолла. Программан юкѣе чулаьцараш дукха дар. Кѣонача тѣхьен шоай кхоанарча вахаре эшаргдола, пайдане хургдола хѣамаш дар доаржадаьраш. Цу оагѣонцарча говзанчаша дийцар зулам доаржаде гѣрташ вола саг мишта, малагѣа баьханех вовза йиш я.

Таханара кагирхой нийсача хѣаман тѣахьехаш кѣахьегар хѣара дешара моттиге, балха тѣа, цѣеньюкѣе лоархѣаме болх ба. Хѣетта кхийнараш моллагѣа хѣаман юкѣебига аттагѣа хул бѣхача зуламхошта, из кхета а деш, кѣонабарий сакхетам нийсача хѣаман

тѣа сеца хургболаш болх лоаттабе беза. Вахаре шоашта накѣадаргдола гѣулакх хоржача наькѣ тѣа, гѣо де деза царна.

Дешархошца, болх лоаттабай ца ѣеш, ишколай кулгалхошца, вузашка хьехаш барашца кхетаченаш дѣакхийгар проекта доакѣашхоша. Цѣхан истола гонахьа гулбенна деш дола кѣамаьл, тохкаш дола хѣама пайда боккхагѣа беш хул. Кадетски корпусе кхетаче дѣайихьар «Ломоносова кир» яхача проекта говзанчаша. Кхоана эпсараш хинна дѣаотта безарашта эггара лоархѣамеѣа долча гѣулакхех - Даьхен хѣама лорадарах дийцар цига.

Цу деша хетаяь хилар кхетаче. Кѣаьстта терко еш дийцар цига тахан тѣема операцона юкѣе дакѣа лоацарех. Кадеташа хьаллоацаш, царна гарга долаш хѣама дар из. Кадетски корпуса кулгал деш вола Кѣоастой Ваха чѣоагѣа раьза вар иштта йола кхетаче цига дѣайихьа. «Даьхен гѣулакхе латтарах, тахан дѣахьош йолча тѣема операцех, СВО доакѣашхоех дийцар цига.

Кхоана боккхача наькѣ тѣа баьнна кѣахьега дезарий

дукха хаттараш хилар проекта доакѣашхошка. Тѣема вузашка деша безам болаш, цу оагѣонца дувзаденнараш довза ловш болча царна чѣоагѣа эшаш яр из кхетаче. Кѣона болаш погонаш йоахка гѣирс тѣабийхарашта Даьхен хѣама лорадарца дувзаденна декхараш довза деза. Ший паччахьалкхе, ший кѣам дезаш хила веза яхь йола саг! Шийна хьалхашка латтараш малагѣа декхараш да кхетаче шол вола саг тувлваь, харцача наькѣ тѣа воаккхалургвац. Россе лоархѣаме тѣема декхараш кхоачашде деза нах ба таханара кадеташ.

Цѣна нигат долча сагагара зе даргдац, из цѣаккха а наха зуламе хургвац. Дунен тѣа лораде дезараш малагѣа гѣулакхаш да, сево воаккхий вергва саг, мичахьа кхача гѣрташ кѣахьега деза деша вагѣаш, балха тѣа волаш кхетадаро воча хѣаман юстара хулийт саг. Кѣонача тѣхьенцара болх боккхача лерхѣамца дѣабахьа безаш ба. Таханара кагирхой кхоанарча вахаре шоаш малагѣа моттиг хьалоацаргья ховш хила беза.

«Дешархошта лаьрхѣа культура» яхача ерригача Россе проекта гѣолла, цѣхеза байтанча хинна Гаьгенаькѣан Гирихан дагалаьцар Кердача Реданте. Кѣонача тѣхьенна воккхача говзанчан кхоллама никъ бовзийтар цига. «Кхетаче дѣахьош хиннача Хамхой А. бешашта дийцар Гаьгенаькѣан Гирихана байташ кѣаман литературе лоархѣаме моттиг дѣалаьца латтилга. Хьинарах бизза хиннаб цун кхоллама никъ. Гаьгенаькѣан Гирихан вайх хѣаране дегашка ший тайпара моттиг дѣалаьца ва, дог сомадоаккхаш йола байташ дукха я цун гуллама юкѣе. Советски, российски байтанча, драматург, таржамхо волаш ваьха Гирихан вай мехка санна арахьа а дикка вовзаш вар.

2015-ча шера 71 шу долаш хьадар цун вахара никъ. Дуккхача наьха дегашка сийрда, хоза лар йита саг ва из», - дийцар «Сердалога» културан Цѣен болхлочо Хонаной Марета. Гаьгенаькѣан Гирихан чѣоагѣа кѣаьда оамал йолаш, цѣа ший тайпара дика дог долаш саг вар. Цун байташ, фаьлгаш ишколшкарча книжкашта юкѣе да. Нохчий, балхарой, венгрий, киргизий, украинций, селий меттала таржамаш даьд цун балхашта. «Дунен саг» яха цѣи луш белгалвир из 2002-ча шера.

Културан Цѣагѣа хьокха оттадаьдар цун книжкаш. Цун гулламашка хьежача гуш дар из мел доккха начѣал ший деѣаца долаш хиннав. Кѣаман вахаре, литературе массахана яхаргья Даьхе езаш, ший кѣамах доаккхал деш, дуккха дикаш доаржаде ловш ваьхача доккхача деша говзанча цѣи!

Мишта латт глалглай ашарий ггулакх?

Къаман вахарцара лоархлеме оаггув деглаахарах

Гарчакханаъкъан Сали

Цу лоархлемеца деша гонахъа газета редакце болхлочун къамаъл хилар Россэ композиторий Союза доакъашхочунца, глорваьннача иллиалархочунца Дзейтанаъкъан Тимураца.

- Тимур, мишта латт тахан вай къаман ашарий оаггон ггулакх?

- Бакъдар вай дувца доахке, карарча хана ашарий хьал вай мехка низткъало да. Цун бахъан да из кхоачам боллаш деглаухаргдолаш, кхувш доаггача бераша хержар, царна дезаденнар хьаллоацаш дайноаной цахилар. Тахан укх дунен чу мел дола хлама культураца дувзаденна да, тлаккха вай юкьера хьакъаьстача, из нийса дац. Культура яхар фуд? Хъа къаман дикагла дола хлама: эхь, эздел, ггулакх – чулацар да. Къаманна члоаггла эшаш, хиланза даргдоацаш хламаш да: халхар, илли, футбол, кхыдараш. Уж вай ггулакхашца товш дац, яхаш, вай бераш боаггача боараме деглацаахийтар къаман ладаташта юкьера эсало моттиг хет сона. Наха леладер леладе деза аьнна хет сона вай а. Илли алар дика да, бакъда цхьа хлама да укхазе теркалде дезаш, оалаш дола илли чулоацам клоарга болаш хила деза. Даьймехках лаьца, безамах лаьца, безам нана ювцаш а цун бочал ювцаш а хила йиш я, дуккха хламаш да цунца дувзаденна. Лоацца аьлча, массанне а бахийтац шоай дезал культураца къахьага.

- Уж вай бувцараш хланз а хьахиланза артистах ба, тахан вай къаман юхь гойташ бараш миштаб, малаггача боарам тла я цар говзал? Цар ггулакх а дикка дладодац мотташ ва со.

- Даьра, аз хьога дла-м аргда долчча тайпара. Тахан ма хулла дешара тлакхувш хила беза кьо-набараш. Хларавар шийна ховчох тоам баь юхасоце, толамаш клезига хургда. Сона а хетар цхьан хана, училище яккхача, геттара се члоагла ва. Туркменистане эскаре волаш халхара и илле а ансамбле амал деш хиннав со. Москверча культурани искусствайи университетете деша ваггача хана а хулар цхьа лакхара уйлаш. Эстрадно-джазови факультет яккххай аз. Цига дешаш, йоккхача оркестраца сайна ховр шаьрдеш къахьегаш хилар со. Цу юкъя дукха хлама дайнад, дайзад сона, поалхам юаю ла, бе-беча оркестрашца болх беш хилча. Цудухъа сайна кхоана фу дезаргда ховш, хьалххе а сай болх кийчбийя хулар со. Из деррига аз дувц саг дийша, ший ггулакх довзаш хила веза ала глерташ. Моллагла хлама шеший моттиг а маан а долаш да. Хьо мел члоагла болх шаьрбаь вале а, цунца ювзаенна теори юоацаш, хлама длаглоргдац кхоачам боллаш дика. Болх длабода аьнна хьона хетача хана, цхьа

ха юоагла ггулакх соцаш, укхазе никъ нийса длахобахъа гго ду теоре.

- Вайна массанена ховш да, Магасе хьалъеш латт йоккха филармони. Хьадувцацох, дукха хлама чулоацаш глешло я из. Таханарча дийнахъа филармони хьалъаь яьлча, из болх боаггача боарам тла длабахъа кхоачам болаш нах бий вай?

- Ба, аьнна, хет сона. Сона ховчох, тахан вай филармонни мах телаш я ше чулеча фу-самах. Цигарча бераша члоагла къахьег. Бакъда из миссел йола йоккха филармони хьалйича, цига болх беш бола нах члоагла а дийша а хила беза. Кхыча республикашкара а хьабеха беза, оркестр а хьае еза. Симфонически а халкъа а хила еза уж. Вай фуннагла дувце а, кхычарна нийса длаовтта глерте, лоархлеме хлама да из. Тахан из хьаяр доккха ггулакх да, хьаьь яьлча цун болх длаглоргба, аьнна, хет сона. Цига къахьегачарна баркал аргдар аз. Сога а аьннадар цар шоашца болх бе хьавола. Хьа хаттара дизаа жоп долалургдац сона тахан. Хала болх ба из, хьа административни таро дика ца хилча къаьстга а хала да из болх длабахъа. Аз кулгалхочун дарже волаш болх баьб, цудухъа хов сона цу ггулакхача дувзаденна зламига а доккха а дар. Филармони, культуран министрство даяьлча, шоллагла йола йоккха моттиг я ше беча балхага, чакхйоахача кхетаче-нашка диллача. Дика хургда, аьнна, хет сона цун ггулакхаш. Дала дика хулийталда уж.

- Длахойодача хана кхы а хьалкхебе безаргба цига болх бергбола говзанчаш...

- Аз цу хьакъехъа фу аргдар аьлча, деша длаахийта беза уж. Атта болх бац из. Цхьаболчар оал, «эй, ши тлоара влашкатехача доалаш дар из-м», дац из иштта, царна хетача беса. Хила йиш йолаш а дац иштта. Дешаш волаш 12-13 шу аз йоаяь ха, Москверча цхьан йистера вокх йисте ухаш, репетиторашкара юмалуш дайихьар аз, хлана аьлча из ггулакх сайна дезандаь, клоаргга юмаде чам боландаь. Деша а дешийташ, хьалкхебе беза тлехъа тладоаггача ноахалех бола викалаш.

- Нийса да из-м, моллагла хлама а дешарга гголла ма юмадой. Карарча хана дешаш а дийша баьнна болх беш а, нах бий ва цу лостамагла, цар доахача толамашка сагувса мегаргдолаш? Хьона ма йовзий ашарий ишколаш, ансамблеш. Кхоана вай гладдугаргдолаш нах бий хланз цленхаштта дешаш, говзал караерзаеш боахкаш?

- Клезига ба. Шелгашца дагарве а мегаргволаш ши-кхо саг ва. Цхьаькха-м да. Арахъа дийшараш ба. Уж а цхьабараш шоай мехкагахъа хьаглерташ хул. Дукха бац, клезига ба. Моллагла хлама ший хила дещача боарам тла хила деза. Вай

мохк а ба, паччахъ а ва, цунна баркал ала деза, хлана аьлча къахьег цо, культураца а члоагла бала ба цун. Из культура ший ма хулла хьалъе глерт из. Вай ювца филармони а халкъа проектах хьалъеш ма йий. Кхыча дешашца аьлча, шедар дикача боарам тла хила деза. Тахан, ваха а ваха, ла харцахъа-бакъахъа влашагделла хлама дохаргда, клал кийле йолаш из деце, хлаьта из кийле хургйолаш, деша длаахийта беза вай кагирхой. Цул совгла, теркалде деза цхьаькха хлама, институте вахале юххьанцара дешар а дийша хила веза саг. Иштта ца хилча, из институте длаотталургвац. Пайдана дац из.

- Ашарашца дувзаденна дешар да-кх цо деша дезар, юххьанца денз...

- Нийса да. Из дешар дийша хила веза. Дикка ха-м еза цу ггулакха. Кхо-дизь шу ла училище даьккхача, пхи шу институте даьккхача, итт шу гаргга ха хул цох. Ха длайода. Цу хламманна вай республико геттара члоагла теркам лоаттабе безар, царга дешийта глерташ. Шу цу сахьате дладоал, пхи шу а дладоал, тлаккха институт яккхарг ва-кх из. Укхазе члоагла лоархлеме да цхьаькха хлама, ла юххьанца денз ца деша, тлехьагла тлехьакхе вола-рах ггулакх хургдац. Диплом-м хьалургда хьона, дика дешар а балха говзал йовзаш а хилар да керттердар.

- Ла лакхе хьоахадаьча беса, дайноаной къаьстга йийгаш арахъа длаахийта раьза хилац. Кхыдола дешараш санна, заочно деша йиш йолаш дац артистий дешар?

- Заочно деша йиш йолаш а юоацаш а моттигаш я цига. Заочно деша йиш я культурологеча, кабинете ваггаш, каьхаташца болх бе безам бале. Бакъда иллиалархочун, пандарча дешар очно дийшача дуккха пайданех да. Нагахъа гаьнна арахъа шоай дезал деша длабахийта раьза беце дайноаной, уккхазе вайна гарга юоаллача Нальчике, Хирий мехка бахийта мегаргба деша. Тлехьаленна хлама дита глерта деза вай. Хоза хлама хьаде деза, нахаца нийсвала хьаже веза. Тха дас массаза белгалдоахаш дар из хлама. Иштта хет сона а.

- Цкъа «Селаглад» яхача берий журнала редакце юхайша баггача кагийча наха хьоахадир, пандар лакха ховш а саг висавац Глалглай мехка, аьнна. Цу хана йовлой Рая даяьннаяр. Тахан болаш бий пандараш лакха ховш бола нах? Вешта, пандараш а бе-бе ма дий: дахчан пандар, каьхата пандар, члондарг, иштта кхы длахо а.

- Клезига ба.

- Хланаб уж клезига?

- Цун бахъанаш да кагирхошца кхетам болх клезига беш хилар, хьалха «профориентаци» яхаш кхетаченаш длакхухьар

ишкола яккха гаргарлертача дешархошца, тахан а, сога хаьгтача, из болх юкьебаьккхача бераш дикагла кхетаргдар аьнна хет сона культура деглакхувла езаш йолга. Хлама цхьан оаггора леладе йиш мичай, массайолча оаггорахъара деглавена - салала ховш, дешарца чам болаш, ашарий дуне довза глерташ, – хила веза. Цу моттигаша а новкъостал ду сага хьаькъл, кхетам деглакхувлача даькье. Эрсаша «син кхача ба» оал цох. Из боацаш, вахар дац. Миччахъа хьо длакхьача, хьаийца гитара, дахчан е каьхата пандар ла длаекхача, наха хьалхашка хьавоасталу хьо, хьа дегчура хлама атта гуш хул царна, лаьдала балхаца санна, юкьарча балхаца дувзаденна да из. Ишттача наькьо саг везаюлийт, бувзамаш кхолл тайп-тайпарча нахаца, хоза ггулакх хьаллоаттаду.

- Эггара хьалха из даьгара-наьнагара хьадоаггаш да, аьнна, хет сона. Тхо кхо воша вар. Зламига долаш, из мичара бенабар а хац сона, тха цларла дахчан пандар нийсбелар. Оаха шелгаш дийтта, кхы юма ца луш битар из. Цул тлехьагла, боксёрый кулгахйоахкоргий ши пара нийсбелар тха дезале. Юха а боксёраш ца хулаш дисар тхо. Тлаккха тха нанас ше балха йолча заводера «Лоаман Гуйре» яха литературни альманах, «Сердало» газет хьаяздайттар. Из цо хлара шера дора. Тлаккха деша юткъам хоабелар сона, безам хилар юоа-зош де, уж влаштлехьадоалар са. Вешта аьлча, ше тхога хлама хьа ца оале а, нана ха глертар тха сенца чам ба, малагла начлал да тха оамалашца, из хьагучадаккха глертар из. Хлара дезале а иштта берий теркам боре, говза артистах, спортсменаш, юоазонхой дукхагла хургбар, аьнна, хет сона вай къаман. Хьона фу хет цох, Тимур?

- Хлара сага ший никъ ба, цох бола бехктокхам а цун ший ба. Хларане ше харжа беза из, хьона хьалхара аз жоп лургдац, ваха а ваха; ла а лургдац сона хьалхара. Цудухъа, нийса да из, бер зламига долча хана культура цун йовзийташ хила беза

боккхаггбараш. Берашца болх беш ма вий со а. Даьла возалора, тхо дла-юха къасташ, члоагла тлера долаш, мархлалийлхе, ладика йийце ма къаст тхо. Царна хьалхашкара цхьацца декхараш да са а. Царца юмайийя, цларла вагггашехъ фонограмма длаязью аз, са самукъадоал царца. Духхьал беккъя болх баь длаводаш хила йиш яц саг, кулгалхо вале а хьехархо вале а. Царна цхьацца хьехам луш дола ггулакх а юкьедоала-ду, эзделца а ггулакхача а дувзаденна; клаьнкий а йийигий а оамалаш мишта хила еза хьоахаду. Иштта беча балхагара дика масалаш эц бераша, иштта кхебераша шоай бехктокхам кхетабу, цар харцахъа хлама дергдац. Цар дегаш хургда дика, члоагла хургба, яхь йолаш кхувргба, шоай мехка сий деш а цох доглазаш а хургба. Сона иштта хеткх из. Дуккхадар, лакхе ла хьоахадаьча беса, цларгара хьадоагла, даьра, доагла. Амма цхьаболча даьй-ноаной оамалашца я «наха фу аргда?» яха уйла. Хьай никъ ба хьа. Ва а вена, сага бомба чукхоссаргьяц хьона, хьай берашта хьайна хетгача тайпара кхетам ле. Цхьабараш сона раьза ца хила а мег, аз иштта аьлча, шоаш зламига болаш леладаь хламаш да цар шоай берашка леладайттараш. Вай фу ду, мехка цхьа хувцам хилча, кагирхой политикаца хила дезаш дола дуккха хлама юкьаьхдут. Уж кагий нах хьалкхув, хьо царна никъ хоржаш ваггача юкъя. Юххера, дунен хлама ховш хилац. Глалглай шоаш, вешта аьлча, вай къаман нах шоаш дика ба, цлена нах ба, хлаьта а дицде мегаргдац дунен тла кхы а хламаш ма дий леладе дезаш.

- Ашарий тайп-тайпара жанраш ма йий. Вай къаман юкье дукхагла яьржараш малаглаш я, тлехьаюсараш малаглаш я?

- Вай ашараш, оалаш ма хиллара, жанрашта екьалуш хлама дац. Вай ашараш къаманца, цун багахьувцамца ювзаенна я. Дукхагла теркам тлабохийта моттиг я из. Фольклор тахан вахаре лел ширача каьхата пандарца цхьана; вай заман пандар

рех, зурмаех пайда эцаш. Къаман юкье дукхагӀа даържа ашарий гӀирсаиш да каьхата пандар, дахчан пандар, фата. Тахан зурма дӀалакха ховш бараш кӀезига ба. Из лакха юмалур даим дешаш, юмалуш вагӀа веза. Аз, бакъдар аьлча, зурмаш а юмаяяр, духовой оркестра ашархо хулар уж юмаяьчох.

- **Укх деношка аз газета тӀара дийшар, гобой яха зурма, чӀондарг яха пандар локхаш гӀалгӀай ийишаш я яха хоам. Хоза хийтар сона. ХӀаьта уж кӀезига хилар сагото яйташ да.**

- Из гобой яха зурма геттара хала я. Цунна фо чудетта деза. Бухье ягӀа муштитг сов йиткӀа хиларах, хала да цу чу фо чутуха. ЧӀоагӀа низ болаш хила веза из локха саг. Оздой я из Лейла яхаш, цо из локхача хана пхаьнаш совс, цунна бӀарахъажа а вахьац со. Цхьабкха я са дешархо хинна, Налганаькъан Зухра яхаш. Из чӀондарг локхаш яр. ХӀанз Туркий мехка ях из. ЧӀондарг лакха юмаяьц аз из, аз цунна юмаяьй мерзаш тӀа пӀелгаш ловзадеш, дӀалокхаш йола чоалхана моттигаш. Цу тайпара говзанчаш массехк саг мара вац. Къаман юкье дукхагӀа хилча бакъахьа хетар уж.

- **ХӀанз аз хьога хоаттаргдола хӀама укх тӀехьарча хана наха чӀоагӀа теркалдаь да. Хьалха, вай къаьнара поэташ дийна болча хана, царцара иллиалархой а ашархой а бувзам чӀоагӀа бар. Тахан миштаб цар йоазонхошцара бувзам? Аз из хӀана ях аьлча, каст-каста хоз сона цар доаха эрсий илlesh, гӀалгӀай керда илlesh кӀезига нийслу, доахараш а къаьнардараш хул. ХӀанад из, йоазонхой боацилга, дӀабаьниилга да из?**

- Даьра, дац. Тахан хьатӀакхуш, цу гӀулакхаца чам болаш кагий нах ба вайна, йоазонхой ба аз бувцараш. Хьалха, со къона волаш, Коазой Ийса хьалха волаш, Чакхенаькъан Саид а хьо а, Первомайски урам тӀа вӀашагӀдетталора шо, берий журнал «СелаӀад» дар цига. Сона чӀоагӀа сакъердам хулар шуца хулача кхетаченашца. Даим дошлоргаш ийдора аз, сайна цаховр цӀагӀа на-нега хоаттар. СаӀидаца айхха бувзам бар са, цун байташкара дӀаволаვენнавар со илlesh язде. Атта ешалуш хулар цун уж. СаӀида: «Аз дукха нах бовзийтаргба хьона», - аьлар сога. Вайзар сона Гаьгенаькъан Гирихан, Пхьилекъонгий Махьмад-Саид, Вешкаранаькъан Мухьмад... Даьллахь, къона болаш дӀаихабкх уж. Тимур а вар царна юкье Коазой. «Хьо йоацаш мегаргвац со» яздаьр. Радио ЦӀагӀа а вӀашагӀбетталора. Бувзам хила беза. Цу хана леладора уж бувзамаш, шоайла дагабоалар. Цхьа барт бар. Берригаш сол боккхагӀа бар. Аз доакхал дора царех. Училище деша вагӀаш, сайрийна театре болх бора аз. Цига гора сона Цисканаькъан Мухьмад, Хазанаькъан Махьмад-Гири, Новрбенаькъан Руслан, Беканаькъан ИбрахӀим, цхьа боккха низ баркх царца. Сайна уж бовзаш, доккха хӀама хетар сона. Радион ЦӀагӀа яр Абаьданаькъан Хьава.

Цо, хьада илли, дешаш хьада, фу яздаьд Ӏа аьле, геттара сихвора. Бакъдар аьлча, цу хана язде чам а бар илlesh, Ӏа яздаьча илlesh тума яха ахча лора гоно-рар, цу хана тума доккха ахча а дар. Телевидене Майсиганаькъан Лида, Лаьнанаькъан Ратмир – уж дагабоагӀа сона. Масане а, шоайла барт а болаш, къахьегар. ХӀанз из барт бац ала а йиш яц са, хӀаьта а хьалха мо вӀашагӀдеттадала деза вай, дагадувла деза. Кхаь бетта цкъа дале а, вӀашагӀкхеташ, керда байт ешаш, илли оалаш, культуран кхетаченаш йиц вай. Шолжа-ГӀалий тӀа долаш, дукхагӀа нийслора цу тайпара моттигаш.

- **Цкъаза нийслу, иллиалархоша шоаш вӀашагӀгьехк байташ, царех даьха илlesh дӀаоал. Дика хилац уж. Цкъа-дале, дукхагӀа эрсий меттала хул уж, шозлагӀа-дале, гӀалгӀай культура дегӀаяра тӀакхеташ хӀама дац уж бахьан долаш. Вай къаман культура а ашарий дуне а дегӀакхувлаш дӀабаха безаш бола нах ма бий уж. Наха юкье уж хӀамаш доаржаде а дезадалийта а дезаш ба уж. Цудухьа сов нийса хетац сона ашархойи йоазонхойи бувзам цахилар. Из боацаш лерттӀа дӀагӀоргдац цар хӀама.**

- Цкъаза хоатт аз, фуд иллеца керттердар йиш я е дешаш да? Сога хьаттача, дешаш да. Цар маӀан да ашарга гӀолла Ӏа дӀадовзийта дезар. КӀоарга чулоацм болаш уж дешаш хилча, хьа юхь-сибат гуш хул, Ӏа мел кхеллача илleshка гӀолла. Дешай чулоацмга хьежжа дог долаш хила еза йиш а. Ашара екарца динамика хила еза, екача хана хувцалуш хилар. Каст-каста нийслу укх тайпара кхелла илlesh «Хьо бӀаргаййча, уж хьа бӀаргаш, уж хьа бӀаргаш, уж хьа бӀаргаш...» Ехача пластинках тара хул цар декар. ХӀанз керттера лоархӀ иллеца етташ йола фата, хьекхаш дола цӀогӀа, хӀаьта сенах лаьца да из илли ховргдац хьона, уйла яйташ дац хӀанзара илlesh.

- **Композиторашта юкье, хӀара дийнахьа яхар мо, цӀенхаштта болх беш, илlesh яз деш, уж яз-лургдола оагӀув лехаш нах бий вай къаман?**

- Ба, аьнна, хет сона.

- **ЦаӀ хьо волга хов сона, кхы малав?**

- Аз бу цу тайпара болх. Бакъда тахан аз хьатӀаийду доккхагӀа, кӀоаргагӀа дола балхаш. Масала, спектакль яле а кино дале а. ХӀанз кино доккха гӀерташ а ба вайна цхьацца бараш. Цу лостамагӀа къахьег аз. Цу тайпарча балхо кӀоарга уйла яйт. Дувцача хӀаман исторе дӀаюкьеоз хьо, тӀаккха цунца чам хул хьа. Наушникаш хьатӀаехка из болх беш хилча, геттара хоза хет сона гонахьа отташ дола хьал. Иштта болх беча нахах дувцаш хилча, эггара хьалха аз цӀи йоаккхаргьяр ГетагӀазанаькъан Ӏайнай. Ше язду цо илlesh. Каст-каста арадоах цо уж. ДукхагӀа халхара ашараш хул цун илleshца. Къахьег цо. Иштта къахьегаш я Малсаганаькъан Зарема, Шодажанаькъан Фариза. Кхы а ба вай кагий нах. Масала, Рахь-

ман, кхыбараш а ба, берригаш бийца а варгвац. Къахьегараш кӀезига ба, амма къацахьегараш дукхагӀа ба. Бакъда, лакхе ма аллара, шоайла бувзам хила беза кхоллама наьха. Шолжа-ГӀалий тӀа волча хана кӀимарса бетта 27 дийнахьа хӀара шера поэташ гулбора, кхетаченаш йора аз. ТӀехьарча хана шин даькъа екъаенна яр йоазонхой Союз. Аз шинна даькъа чубоагӀараш цхьана гулбаьбар уж. Гаьгенаькъан Гирихана аьлар:

- Тха вӀаштӀехьа ца даьнна хӀама вӀаштӀехьадаьлар хьа, - аьнна.

Цига шун тӀа дагӀаш, шоай кисара иллей дешаш хьалдаха а болалора цхьабараш.

- **Ӏаьдала оагӀонгара из болх беча наха эшаш дола новкъостал хулий?**

- Ше мел дола хӀама кхоачам болаш да, аьнна, хет сона. Нах ба-кх безараш. Новкъостал ду мел эша инструменташ эцарца, аппаратураца. Бакъдар аьлча, со къона волча хана, са-м хиннаяц уж хӀамаш. Са-м тувсар аз сай хиларга, гитара айса хьабе гӀерташ мел къахьегар, дийца варгвац. Тахан Ӏаьдало дечун хам бе ха деза. Шийга долчун доал де, лораде деза. Са дахчан пандар аз лелабу 30 шу даьннад, эшача хана кулг тохаш, тоабеш лелабаьб аз из. Кхы а ба са пандар, бакъда из мо дикабар бац. Хам беш Ӏа леладеча хӀамо дукха ха йоаккх.

- **Вай Ӏаьдало цхьайолча хана вайна мегаргболаш артисташ укхаз а кӀал боллаше, арахьара артисташ бийхе концерташ тел. Из дукха нийса хетац сона. Моттигерча артисташка хила еза моллагӀа кхетачера хьалхале.**

- Цхьабкха да Ӏа яхачунца дувзаденна. «Кхоллама сайре» («Творческий вечер») оал акхар. Цу тайпара сайре еш хилча, ялх-ворхӀ саг хьатӀавийха хул, цар шишша илли оал. ВорхӀне шишша илли аьлча, 14 хулий уж? Диъ-пхиъ кхоллама сайре хетагьчо а оал. Цхьайолча хана кӀезигагӀа оалаш а хул. ТӀаккха фу кхоллама сайре я из? Сага ший хьинарца, Ӏохайна, пандар е гитара лекхача хьинар айлу. Цох наха хьаяла йоалу ший тайпара йовхал. Из хоалуш хул концертага хьажа баьккарашта. Фонограммаша дӀадоаккх из хӀама, сога хьаттача ца хилча бакъахьа яр уж. Нах хӀаьта а аха-м ух концерташка. Бовзаш, безаш, гаргара нах дӀауш моллагӀаца концерте а. Сога хьаттача, чӀоагӀа терко езаш хӀама да из культура яхар. Тахан вай кагирхой, из а ма бий вай бала, шоай низ, хьинар мича хьоргда ца ховш, доккхий мотораш а увттадеш, машинашца уж таташ а деш, «ррр» делла лелаш хул, шоашта теркам тӀаозар духьа. Царна лаьрхӀа моттигаш хьайийллача а дика хургдар.

- **Вай дахар Росси яхаш бола боккха мохк ба. Цхьадолча къамий шоай цӀихеза артисташ хул, цаӀ хиле а шиъ хиле а. Масала, МагомаевгӀар Муслим е ЭсембаевгӀар Махьмуд – къаман юхь гойташ бола нах. «Лоам» яха ансамбль йолча хана, шо довза а довзар, Москве**

а дар, каст-каста концерташ тӀа юкье дакъа а лоацар. Укх тӀехьарча хана, вай артисташ йоккхача сцена тӀа цабалара бахьан малагӀа да?

- Аз тхьовра дийцачун тӀа хьатӀакхаьчар вай юха а. Вай укхаз а воай «чорпалла» кхехкар пайдана дац, хьо арахьа бувзам болаш ца хилча, хьай теоретически оагӀув а йовзаш, яз а деш. ХӀанз аз бувзам лоаттабеш, дукха композитораш ба. Шоашта эшаш дола новкъостал дехаш, хӀама хьатӀакхосс цар сона, сайна эшар аз а хьадех, Гирме телефон теке оал укхаз а дудук язье еза, укхаз а саксофон оттае еза... Бувзамаш леладу оаха. БоагӀаш бола боарам бола артист хьо хуле, нах бовзаргба. Виж а уллаш Ӏа дахчан пандар лекхар пайда на дац, тӀехье кхее, саг йоалае, чуваха цӀа хила дезий хьа? Уж хӀамаш доацаш, чӀоагӀа хала да. Из дош дукхагӀа теркалде дезар. Шолжа-ГӀалий тӀа дар «Дом актёра» яхаш цӀа, цу тайпара 80 квартира е 100 квартира йола цӀа хила дезар артисташта баха хьалдаь. Ашархой, актёршаш дукха ма бий вай. Цун балха аьттув хургбоацача моттиге аз-м вохийтаргвацар сай дезалхо. Се цу юкье мишта вахав хац сона, дукхагӀа эскаре гӀулакх деча хана илле, халхара ансамбле кхачар бахьан долаш хилар из. Хьай начӀал маьхалдаккха, дӀадовзийта йиш ца хилча, хала ваха веза. Хьалха, Шолжа-ГӀалий тӀа долча хана, дикавар, хӀама ховр; юкь-ерча боараме ховр; кӀезига ховр – шевар ше-ший моттиг йолаш, кьоаставаь вар. Тахан деррига вӀашагӀгьинад, мала мичахьа ва ховргдоацаш. Хьалха балхара чувеча, шоллагӀаца дийнахьа балха юхавахарга сатувсаиш хулар, сихагӀа цига дӀакхача гӀерташ. ХӀанз балхачара из чам а гургбац хьона нагтахьа мара. Наьха чам хилийта беза къахьегамца.

- **Алапеш а дукха доккха дац мотт сона шун.**

- Алапеш а доккха дац. Вешта, алапеш-м массане цхьаттарра хила йиш йолаш дац. Цу гӀулакхага хьожаш, болх дикагӀа а дукхагӀа а бер зувш кхел хила еза. ДимаевгӀар Ӏаьлаца «Зама» яхача ансамбле со волаш, хӀара шера тхона болх мишта хов хьожар (аттестаци). Сов чӀоагӀа цу деша уйла еш, кулгашта хьоцар дувлар, лерттӀа дӀалокхалуцар гитара. КӀезига салаӀийта аьле, дехар де дезаш хулар. ЧӀоагӀа кийчлора цунга, хӀара дийнахьа болх бора, говзал шаьрьеш, цу аттестацига кийчлуш. ХӀанз зӀамига мичав со, хӀаьта а хӀара дийнахьа къахьег аз ашарашца. Къа ца хьийгача, бананаш санна хул хьа пӀелгаш, лерттӀа хьавлашка ца доагӀаш.

Алапеш а лакхагӀа хилча дика хургдар. Тахан: «Хьаволле, хьа яхь хила еза», - яхар пайдана дац. Цун оагӀув хьаллоацаш хила беза вахаре эшача хӀаманца. Ваха ма везий артиста а, сискал яа еза, дикан тӀа-вон тӀа ваха веза. Дукха гӀулакхаш ма хулий вай къамах волча сага.

- **Дукха хӀама тийша да аьнна хет сона, юкьара дешар дешаш йолча ишколах. Ашарий урок мишта хила еза ишколе, цох тийша хӀама дий вай къаман ашарий оагӀон?**

- Кхыдар санна Ӏилма ма дий ашарий урок а. Сага хьаькъал, цун говзал, из хьагулвеш йола моттиг я из урок. Хьехархо шедар довзаш, чулоацаш хила веза. Хьа а вена, йиш ӀотӀаоттагьа, дӀалакхал аьлча доалаш дац из. Иштта болх бе йиш яц, уж бераш толхадар мара хӀама хилац цох. Цар боарам тӀа ӀотӀаваха, цар ханара а хинна, къамаьл де деза царца. Ашараш ишколе хьехаш вола саг, из дешар дийша хила веза. Ӏо а хайна моллагӀа цхьа инструмент дӀалакха ховш хила веза, цунца берий оазаш нийсьйо цо. Берашта кердача дунен ниӀ е кор хьаделл цо, нийса никъ хьехаш. Бера начӀал гучадоаккх.

- **Вай къаман ашарий оагӀув дӀахо дӀаьодача хана мишта хургьа аьнна хет хьона? Из мишта хилча бакъахьа хетар хьона?**

- Нахаца тардала деза вай. Кхоллама боарам лакхбе беза, кхьыча къамашта хьалхашка эхь хетаргдоацаш. Со университет де дешаш волаш, тайп-тайпарча къаман нах багӀар соца деша. Бе-бе пандараш лекхар цар, шоай къамий культураца дувзаденна. ХӀаьта со гитара локхаш вар оркестре. Студгородок яр тха Химке. Цига вӀашагӀкхийтача, хӀаране ший къаман йиш локхаргьа, аьнна, соцадир оаха. Из царна хьалхадаьккхар а со, даьра, вар. ДӀаболабенна, хӀаране ший къаман ашараш лекхар. Жуттечо а лекхар, молдованкас а лекхар, из аргӀа сайна хьатӀакхоачача хана: «Ва Везан Даьла, аз фу локхаргьа-хьогӀ?» - яхаш, Ӏеш вар со. Цу хана яздаь «ДӀайхача дийнахьа хьогьенна юсе, хьо сога кхайкалахь...» яха илли дар Махьмад-СаӀида дешашта даьккха. Цу чу багӀараш-м боккхий ашархой ма бий, хьона бувцаш ца хезача тайпара, боарам геттара лакха бар цар. Профессионал-лаш бар-кх. Аз аьлар, айса къаьнара гӀалгӀай романс локхаргьа, аьнна. Из илли дӀаьлар аз. ВоллахӀий-биллахӀий, мотт хари цахари хьоаха ца деш, массарна чӀоагӀа деза ма деннадар царна из илли. Со цига дийша валлалца: « Хьай кейка, ма кейка лакхал тхона» яхаш дехар дора цар даим. ЧӀоагӀа раьза хиннабар цунна кхалнах а маӀа нах а.

Юххера а, аз аргада, ашарий оагӀонца геттара хьалхаданна деце а, кхьчарел тӀехьадусаиш хила йиш яц вай. Массадолча хӀаманца а хила деза вай иштта, духхьал ашарашца хинна ца Ӏеш. Сога хьаттача, чӀоагӀа говзал йолаш къам да вайдар. Нагахьа санна бера начӀал дале, из дегӀакхувлийта цунга. Цох кхоана артист хургвеце а, массайолча оагӀорахьара дегӀавена саг хургва. Цу гӀулакха деша деза. Янданаькъан Хьава, мел кхом болаш йишг яр из, ашарий оагӀонцара болх ца беш дӀаяхай. Иштта говзал йолча наха новкъостал де деза.

- **Баркал хьона, Тимур, тха хаттарашта жоп даларах.**

14 ЮРТБОАХАМ

Гаьгенаькъан Мартина

Палгъайчен столице
дӀадоладелар «Ферме-
рий ишкол» яхача деша-
ра кхоалагӀа дакъа, цу про-
екта чудаагӀаш да хьалха-
ле лелаеча ахархой вузаш-
ка деша багӀа студенташ
теоретически кхетам луш
Юмабар, дикача предприя-
тешка шоаш хержача бал-
хах бизнес-планах лелаяр.

«Кхетаче хьаеллаш гулбе-
лар балха говзал йола фер-
мераш, лаьрххӀача тӀема опе-
раце доакъашхой, иштта
юртбоахама болх лелабе
лаьрхӀараш. Россельхозбан-
ка, Россс юртбоахама Мини-
стерствос цхьана дӀахьош я
из дешара проект. Из лаьрхӀа
я пайда луш йола агробиз-
нес дӀайолаяра, цу юкьеваь-
ккхав «Агрономи», «Зоотех-
ни» яхача говзалех 30 сар,
царех 12 - СВО доакъашхо,
цар дезалаш. Шин бетта ах
бетта доакъашхошта лург-
ба 150 сахьата теоретически
кхетам, 100 сахьата – болх
шаьрбергба. Дийша боалаш,
студенташта паччахьалкхен
кепара дипломаш лургда», -
аьлар хоамо.

«Фермера ишкол»
яха дакъа респу-
блике дӀадоладеш хилар,
из аргӀанара дешара хьал хинна
лац, из боккӀонца тахан
ешаш да вай республикан
юртбоахама дакъ тӀа. Ший
оагӀорахьара, Палгъайчен

Магасерча «Фермерий ишколо» юха 30 студента наӀараш хьайийллар

юртбоахама Министерствос
дӀахо проект арахецарашта
новкъостал лоаттадергда», -
аьлар Палгъай Республикан
юртбоахама, кхачан мини-
стра Гаьгенаькъан Мухьма-
да.

Палгъай Республике
гӀолла йолча Ставрополер-

ча Банка филиала кулгалхо-
чо Курскенаькъан Рустама
терко тӀаяхийтар, юртбоаха-
ма таронаш совьяха болхлой
кийчбе безаш хилара.

«Оаха, Россельхозбанке,
дика кхетаду: кредиташ, суб-
сидеш - из лоархӀаме таро
я, бакъда кӀоаргга профес-

сиональни хьал довзаш ца
хилча, е дика влашгӀаелла
бизнес-план ца хилча, эг-
гара дикагӀа дола хӀама а
дӀадодаш хилац. Къаьстта
цудухьа Юмабу оаха ферме-
раш», - аьлар тхоца къамаьл
даьчо.

ГӀР юртбоахама, кхачан

министра гӀончас Цхьорой
ИбрахӀима белгалдир, вай
республике цхьа проект
«Фермерий ишкол» санна
наха юкье яьржа хиннаяц,
хӀана аьлча тха таро я пайда
луш бола юртбоахама болх-
лой хьалкхебе.

Внимание: газопровод!

По землям Назрановского, Малгобекского, Сунжен-
ского районов и г. Карабулак РИ проложены маги-
стральные газопроводы и газопроводы-отводы с парал-
лельными кабельными линиями связи, обслуживаемые
Моздокским ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Ставро-
поль». Ось газопроводов на всем протяжении обозначе-
на километровыми знаками, а пересечения газопрово-
дов с автомобильными дорогами и водными преградами -
километровыми знаками и знаками «Осторожно -
газопровод», «Остановка запрещена».

Для обеспечения безопасной эксплуатации и транс-
портировки газа предусмотрены зоны минимальных
расстояний согласно СНиП 2.05.06-85* до 350 метров в
зависимости от диаметра трубы и охранные зоны ши-
риной 25 метров в каждую сторону от оси газопровода
согласно правилам охраны магистральных газопрово-
дов. Вдоль подводной части газопровода охранный зона
устанавливается в виде участка водного пространства
от водной поверхности до дна, заключенного между
параллельными плоскостями, отстоящими от оси газо-
провода на 100 метров с каждой стороны.

В охранный зоне магистральных газопроводов ка-
тегорически запрещается производить всякого рода
действия, могущие нарушить нормальную эксплуата-
цию трубопроводов либо привести к их повреждению,
в частности:

- перемещать, засыпать и ломать опознавательные
знаки, проводить земляные работы;
- открывать люки и двери ограждений узлов линей-
ной арматуры, станций катодной и дренажной заши-
ты, линейных и смотровых колодцев и других линей-
ных устройств;
- разрушать берегоукрепительные сооружения, зем-
ляные и иные сооружения, предохраняющие газопро-
вод от разрушения; устраивать всякого рода свалки,
выливать растворы кислот, солей и щелочей; произво-
дить дноуглубительные и земляные работы;
- разводить огонь и размещать какие-либо открытые
или закрытые источники огня;
- проводить работы с использованием ударно-им-
пульсных устройств и вспомогательных механизмов,
сбрасывать грузы;

- огораживать и перегораживать охранные зоны.
- В зоне минимальных расстояний категорически за-
прещается:
- возводить какие-либо постройки, размещать стоян-
ки, гаражи, коллективные сады с садовыми домиками,
дачные поселки, жилые здания, отдельные промыш-
ленные сельскохозяйственные предприятия, теплич-
ные комбинаты и хозяйства, птицефабрики, молокоза-
воды, карьеры, разработки полезных ископаемых;
- сооружать проезды и переезды через трассу газо-
проводов и газопроводов-отводов, устраивать стоянки
автотранспорта, тракторов и механизмов, размещать
сады и огороды;
- заниматься производством мелиоративных земля-
ных работ, сооружением оросительных и осушитель-
ных систем;
- заниматься строительными-монтажными и взрывны-
ми работами, планировкой грунта;
- производством геологосъемочных, поисковых и
других работ, связанных с устройством скважин, шур-
фов;
- заниматься содержанием скота и устраивать водо-
пой для скота.

Перед проведением работ в охранный зоне и зоне
минимальных расстояний газопроводов и газопрово-
дов-отводов необходимо получить согласование и пись-
менное разрешение на их производство в Моздокском
ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Ставрополь». Несоблю-
дение вышеуказанных требований может создать угро-
зу причинения вреда жизни и здоровью людей, а также
имуществу физических и юридических лиц.

Адрес:
Моздокское ЛПУМГ:
363750, п/я №1.
Телефоны:
(886736) 2-60-06, 7-50-24;
Диспетчер (886736) 60-229.

Лица, виновные в механическом повреждении ма-
гистральных газопроводов, кабелей связи, средств ка-
тодной защиты, привлекаются к административной и
уголовной ответственности в соответствии с действующим
законодательством Российской Федерации.

Статья 167 УК РФ. Умышленное уничтожение или
повреждение имущества.

1. Умышленное уничтожение или повреждение чу-

жого имущества, если эти деяния повлекли причине-
ние значительного ущерба, наказываются штрафом в
размере до сорока тысяч рублей или в размере зара-
ботной платы или иного дохода осужденного на пери-
од до трёх месяцев, либо обязательными работами на
срок до трёхсот шестидесяти часов, либо исправитель-
ными работами на срок до одного года, либо принуди-
тельными работами на срок до двух лет, либо арестом
на срок до трёх месяцев, либо лишением свободы на
срок до двух лет.

2. Те же деяния, совершённые из хулиганских по-
буждений, путём поджога, взрыва или иным обще-
пасным способом либо повлекшие по неосторожности
смерть человека или иные тяжкие последствия, нака-
зываются принудительными работами на срок до пяти
лет либо лишением свободы на тот же срок.

Статья 168 УК РФ. Уничтожение или повреждение
имущества по неосторожности.

Уничтожение или повреждение чужого имущества
в крупном размере, совершённые путем неосторожно-
го обращения с огнём или иными источниками повы-
шенной опасности, наказываются штрафом в размере
до ста двадцати тысяч рублей или в размере заработ-
ной платы или иного дохода осужденного за период до
одного года, либо обязательными работами на срок до
четырёхсот восьмидесяти часов, либо исправительны-
ми работами на срок до двух лет, либо ограничением
свободы на срок до одного года, либо принудительны-
ми работами на срок до одного года, либо лишением
свободы на тот же срок.

Федеральный закон «О газоснабжении в Российской
Федерации».

Часть 3 статьи 32. Органы исполнительной власти
и должностные лица, граждане, виновные в наруше-
нии правил охраны магистральных трубопроводов, газ-
зораспределительных сетей и других объектов систем
газоснабжения, строительстве зданий, строений и со-
оружений без соблюдения безопасных расстояний до
объектов систем газоснабжения или в их умышленном
блокировании либо повреждении, иных нарушающих
бесперебойную и безопасную работу объектов систем
газоснабжения незаконных действиях, несут ответ-
ственность в соответствии с законодательством Рос-
сийской Федерации.

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № **Тираж:** 2000 экз.

Яндарерча дзюдоиста Цечой Іаьлас хьалхара моттиг яьккхар Суздалерча яхье

Гаьгенаькъан Мартина

«Россе МВД совгІат» кьовсача Ерригача Россе яхьашка, хьалхара моттиг йоаккхаш, белгалваьлар Яндарера дзюдоист. Из хоам «Сердалога» бир юртарча спорта моттигера.

«Спортсмена, иштта «Чемпион» яхача ФОКА тренера Ціечой Іаьлас дошо майдилг яьккхар цу яхьашка. Бекарга бетта 14-ча денгара 16-ча денга кхаччалца ше-ше котвала Герташ вар Суздале 239 спортсмен. Кьилбаседа Кавказерча 30 доакъашхоца юкье белгалваьлар вай мехкахо», - дийцар тхога ФОКе.

Белгалде деза, из толам спортсменага дуккхача шерашка кьахьегарах кьаьчалга.

Спорта Министерство кийчлуш я, Тиймарзанаькъан Ислама хетаяь яхь дІаяхьа

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІай Республикан физически культуран, спорта Министерство кийчлуш я Ерригроссийски яхь дІаяхьа 17-18 шу даьннача спортсменашта юкье, из хетаяь я Россе ціхезача спорта мастера Тиймарзанаькъан Ислама

«Цу ГІулакха хьалхалаттарыи комитето Йовлой Берда цІерагІа «Магас» спорта ЦІагІа кхетаче дІайихьар, цига дийцар хьатІаьагІаца спорта яхьашца дувзаденна кертера хаттараш, бе беза болх вІашагІбеллар. Из дар судхой тоаба вІашагІюллар, спортсменашта даар кийчдар, царна лаьрхІа йола моттигаш хьакь-оастаар. ГІалгІай Республикан спорта министра ГІончас Султиганькъан ТІахІира ТІахІийхар цу хаттарашта беррига низ тІабахийтара», - яхаш дийцар спорта министерстве.

Белгалду, хьалха «Сердало» газето яздаьдар, бекарга бетта 20-ча денгара 26-ча денга кхаччалца, «Мужече» яхача Республикан спорта-Іомабалара центре Тиймарзанаькъан Ислама сийна Ерригроссийски яхьаш дІахьоргьа, аьнна.

ГІОБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный диплом серии З-Т №858205, рег. номер 5065, выданный Назрановским сельхозтехникумом в 1986 г. на имя Кекаева Висита Висхановича, считать недействительным.

Утерянный диплом серии Е №531274, выданный ГБПОУ «НПК» в 2007 г. на имя Точиева Усмана Вахаевича, считать недействительным.

Утерянный аттестат, выданный МОУ СОШ №22 с. Верхние Ачалуки в 1998 г. на имя Патиева Юнуса Магомедовича, считать недействительным.

Кердача вахарга вуга дІоагІаш

СВО ГІалгІайчен бІухошта юкьеюоалаш латт меттаоттаварга спорт

Гаьгенаькъан Мартина

Ше болх бе дІайолаелча денз, ГІалгІай Республикан «Даьхен лорабой» ганза ГІалгІай филиало юкьеюоалайир лаьрххІаца тІема операце ветеранаш меттаоттабара йола спорт.

Вай деношка из ца хилча даргдоацар да, тІем тІара цІабаьхкача бІухошта. Берригача бІухошта эшаш да сиха маттаоттар, чов йийрзачул тІехьагІа ше хьалха леладаь вахарера ГІулакх дІадахьар.

Ше кьамаьл деш Российски Федерацие оборона Министра ГІончас, «Даьхен лорабой» ганза кулгалхочо Цивилева Аннас ма аллара, спортага ГІолла тешам чуболл ветеранашта, шоаех бІубенна хул, иштта шоашта уллув латта кхьбараш хьаллаца кийча хул.

ЛаьрххІаца операце Украини дІахьош йола спорт - из духхьал физически хьал леладар хинна Іац, из меттаоттара йоккха таро я, цо юхавугаргва хьалхарча вахарга. «Даьхен лорабой» ганза дукха кьахьег ветеранаш спорта юкьебахара.

6000 совгІа СВО ветеран спортаца дувзаденна вахара хьал леладеш ва.

«Моттигашта юкьерча, иштта кхьйолча яхьашка, «Даьхен бІухой Кубок» яха доал деча даькь тІарча яхьашка дакьа лоацаш хиларо царна новкьостал ду могашал тоаяра бола спортивни никь дІахо дІабахьа. Цу яхьашка вІашагІкхет берригача мехкара турпалхой, цар таро лу царна меттаотта, физически могашал тоае, керда вахара никь харжа, новкьосташца дагабала, шоашта фу мог дІагойта, мел йоккха чов хиннаяле а, вахар дІахо дІадодаш хилар гойта...», - аьлар Цивилева Аннас.

ГІалгІайчен моттигера филиал лаьрхІа я истола тІара теннис дегІайооалае, из эшаш я бІаргашта хІама гуш боацарашта, пауэрлифтинга, Іохайна вагІаца волейбола, следж-хоккея (соалозашкара хоккей), Іад кхоссар, кулгаш ГІортадар, иштта кхьйола а яхьаш лелае.

Паччахьалкхен вахарцарча оагІон болх лелабераша яхачох, тахан спорт эгтара чІоагІагІа ветеранашта эшар я. Цар касткаста тоабаш вІашагІюхк мот-

тигера, ерригроссийски яхьаш дІаяхьар духьа, цига бІухоша коталон моттигаш йоах.

Эгтара сийрдагІа йола яхь я «Даьхен бІухой Кубок» яхар. Из дІахьош я 2023 шера денз, РФ «Даьхен бІухой» ганзо, Россе Паралимпийски комитетаца цхьана, РФ спорта Министерствос, моттигерча паччахьалкхено хьаллоацаш. Низа, денала, лолама цІай дІахьош; бІухоша лакхагІаца лагІа тІа оттара йола шойи бокьо йоаккх.

«Спорта хьал леладаро ший низах тешаву молларІа. Вай

доаккхал ду воай турпалхоех, цар, чов яьчул тІехьагІа, шойи масалца хьагойт, кагирхошта вахар мишта хила деза: сийрда, котало йолаш!» - аьлар ГІалгІай Республике ГІолла йолча «Даьхен лорабой» ганза филиала кулгалхочо Оздой Муслима.

Моттигерча Іаьдало, ганзо новкьостал а деш, СВО ветеранаш хьож шойи вахар дІахо дІадахьара йола таронаш, вахара никь лаха. Меттаоттара спорт дизача вахарга вуга никь ба, цига вІалла дага йоаца дика таронаш я.

СВО бІухой бераша дакьа лоацаш, баскетболах йола яхь хилар МагІалбике

Гаьгенаькъан Мартина

ТІема операце доакъашхой берашта, иштта кхьболча дешархошта юкье баскетболах йола яхь дІайихьар МагІалбике. Из хоам «Сердалога» бир «Даьхен лорабой» яхача ганза мехкарча филиала кулгалхочун ГІонча йолча Джанхотанаькъан Мадинас.

«Россе низ - 2026» яхача Ерригача Россе спорта марафонага ГІолла шойи хьинар, говзал гойташ хилар тайп-тайпарча ханашка кьаьча бераш. СВО доакъашхой бераш спортаца бувзам лоаттабара тІахьехаш

йолча яхьах, цІай де хьежар цу ГІулакха хьалхаттараш. ЧІоагІа раьза долаш, шойи мел бола низ ураоттабаь, лайзар бераш. Котбаьннарашта грамоташ, совгІаташ луш дІакьаьстар из ГІулакх», - дийцар тха газетата.

«Ветераний берашца болх лоаттабар тха ГІулакхашцара керттара декхар да. Спорте, кхоллама оагІонца шойи начІал чІоагІадеш, толамашка кхача хьожаш, кьахьегар берашта тахан лоархІаме да. Бера хана дезаденнар дІахойодача хана а дега хьамсара хул», - дийцар тхога ганза болхлочно Коазой Хьамида.

